

Møte mandag den 22. mars kl. 12

President: K a r i L i s e H o l m b e r g

D a g s o r d e n (nr. 62)

1. Innstilling frå sosialkomiteen om forslag frå stortingsrepresentantane Magnhild Meltveit Kleppa, Ola D. Gløtvold og Rune J. Skjælaaen om høve til arbeidsinntekt for uføretrygda (Innst. S. nr. 144 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:19 (2003-2004))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om et velfungerende arbeidsmarked, forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Karin Andersen om tiltak for å fjerne sosial dumping i arbeidslivet, forslag frå stortingsrepresentantane Magnhild Meltveit Kleppa og Åslaug Haga om endringar i utlendingslovgjevinga, og forslag fra stortingsrepresentantene Haakon Blankenborg, Signe Øye, Sigvald Oppebøen Hansen og Karl Eirik Schjøtt-Pedersen om tiltak og virkemidler for å hindre forskjellsbehandling og sosial dumping ved utvidelsen av EØS-området (Innst. S. nr. 149 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 19 (2003-2004) kapittel 5. Dokument nr. 8:12 (2003-2004). Dokument nr. 8:14 (2003-2004) og Dokument nr. 8:24 (2003-2004))
3. Referat

Presidenten: Representantene André Kvakkestad, Olav Akselsen, May Britt Vihovde og May-Helen Molvær Grimstad, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Michael Momyr (H) [12:01:20]: Jeg foreslår Øyvind Halleraker og Finn Martin Vallersnes.

Presidenten: Øyvind Halleraker og Finn Martin Vallersnes er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Øyvind Halleraker og Finn Martin Vallersnes anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møte i dag.

Statsråd Ingjerd Schou overbrakte 5 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Proposisjonene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Per Erik Monsen vil framsette et privat forslag.

Per Erik Monsen (FrP) [12:03:17]: På vegne av André Kvakkestad, Jan Arild Ellingsen og meg selv tilla-

ter jeg meg å legge fram forslag om å fjerne merverdiavgift ved kjøp av advokattjenester.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen vil framsette et privat forslag.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:03:42]: På vegne av representantene André Kvakkestad, Carl I. Hagen, Siv Jensen og meg selv ønsker jeg å legge fram forslag om en målrettet og helhetlig kriminalitetsbekjempelse.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Til behandling foreligger de saker som er oppført på dagsorden nr. 62. Sak nr. 2 på dagsordenen er relativt omfattende, og vi ligger på grensen til at det blir kveldsmøte. Det er med andre ord opp til representantene selv å avgjøre, eller vurdere, hvorvidt vi skal gjøre oss ferdige i løpet av formiddagens møte. Dette kan ses på som en henstilling fra presidenten om at vi gjør oss ferdige i løpet av formiddagsmøtet. Men intet er sikkert før vi har kommet så langt.

S a k n r . 1

Innstilling frå sosialkomiteen om forslag frå stortingsrepresentantane Magnhild Meltveit Kleppa, Ola D. Gløtvold og Rune J. Skjælaaen om høve til arbeidsinntekt for uføretrygda (Innst. S. nr. 144 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:19 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til Høyres gruppe og 5 minutter til hver av de øvrige gruppene, og at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Britt Hildeng (A) [12:05:52] (ordfører for saken):

Det er en bred enighet om at tilknytning til arbeidslivet er et gode, et gode som ikke bare gir inntekt, men også mulighet for aktivitet, deltakelse og fellesskap. Det har også vært bred enighet om at dersom en av ulike grunner faller ut av arbeidslivet eller utestenges fra det, er det et ønske om at en på ulik måte stimulerer til deltakelse i den utstrekning den enkelte har mulighet til det.

Tidligere strenge bestemmelser om avkorting av trygden dersom en fikk egen inntekt, gjorde at mange ikke så seg i stand til å delta i arbeidslivet eller organisasjonslivet, fordi en samlet inntekt ble vesentlig lavere enn trygdeinntekten. I forhold til tenkningen om et inkluderende arbeidsliv var det derfor vesentlig at Stortinget vedtok at uføretrygdede kunne ha en arbeidsinntekt på opptil 1 G uten at trygden ble avkortet. Dette kan for noen innebære at de opprettholder sin tilknytning til arbeidslivet, selv når de ikke er i stand til å delta fullt ut.

Det at en opprettholder forbindelsen til arbeidslivet, vil også gjøre det enklere å vende tilbake til arbeidslivet dersom ens helse og allmenntilstand bedres. Etter at ordningen med friinntekt trådte i kraft, har en imidlertid oppdaget at mange mennesker kommer i urimelige situasjoner, der trygden blir avkortet fordi en så vidt tjener litt over 1 G. Dette er da også bakgrunnen for Dokument nr. 8-forslaget om at de lokale trygdekantorene skal kunne utøve skjønn i slike tilfeller, slik at praktiseringen av loven ikke får urimelige konsekvenser for den enkelte.

Komiteen har i sin behandling funnet det vanskelig å gå inn for å åpne for utøvelse av skjønn, men har vært opptatt av at regelverket skal praktiseres på en slik måte at den enkelte ikke kommer i uforutsette og vanskelige situasjoner. Flere av de henvendelsene vi har fått, tyder nettopp på at dette skjer. Komiteen understreker derfor trygdekantorenes informasjonsansvar med hensyn til å formidle hvordan friinntektsordningen fungerer, og at trygdemottakere må få informasjon i god tid før avkorting skjer. Komiteen viser til at mange forteller om manglende informasjon, og komiteen understreker nødvendigheten av at trygdeetaten forbedrer sine informasjonsrutiner på dette punktet.

Komiteen synes også det er viktig at stønadsmottakerne det påfølgende året etter avkorting har rett til fribeløp i tillegg til den tilståtte trygden. Men ofte kan denne være nedsatt som følge av årsinntekten.

Det kan være mange årsaker til at den trygdede tjener noe over grunnbeløpet, og at det – kanskje i de fleste tilfeller – ikke er et uttrykk for en permanent bedring av ens arbeidsevne. Dersom arbeidsinntekten ikke er et uttrykk for at den permanente arbeidsevnen er bedret, er det viktig at den trygdede umiddelbart etter avkorting av trygden får sin arbeidsevne vurdert på nytt, slik at vedkommende kan få tilbake sin uføretrygd på det opprinnelige nivå. Komiteen understreker at saksbehandlingen i slike tilfeller må skje raskt, og understreker at trygdeetaten må legge opp til saksbehandlingsregler som sikrer en rask behandling.

Komiteen foreslår at forslaget vedlegges protokollen.

Beate Heieren Hundhammer (H) [12:10:18]: Jeg må innrømme at første gang jeg så dette forslaget, syntes jeg det var håpløst. Det synes jeg fortsatt, men jeg er sikker på at det var godt ment. Jeg kan ikke tro annet enn at forslagsstillerne fremmet forslaget fordi de hadde et oppriktig ønske om at uføretrygdede som har en restarbeidsevne, skal være sikret en best mulig tilknytning til arbeidslivet.

Jeg er tilhenger av at det skal være mulig å bruke skjønn og sunn fornuft også innenfor trygdeetaten for å finne fram til gode løsninger for folk. Imidlertid egner velferdsytelser knyttet til beløps- og tidsgrenser seg dårlig til det. Det ville bli et regelverk som ville være umulig å håndtere, og som garantert ville føre til ulike avgjørelser i identiske saker. Det ville også føles urettferdig og ville være urimelig overfor dem som har en lavere uføregrad, å se at noen kan ha en høyere totalinntekt uten at det medfører nedsatt uføregrad.

Denne saken dreier seg om hvor mye en uføretrygd skal kunne tjene utover uførepensjonen, og hvordan en ekstraintekt skal håndteres. Det er positivt, både for den enkelte og for samfunnet, at personer som er uføretrygd, arbeider. Derfor har Stortinget tidligere vedtatt at en uføretrygd kan tjene inntil 1 G, dvs. nesten 57 000 kr, uten at uførepensjonen blir avkortet. For en person som tidligere har tjent drøyt 200 000 kr, betyr det at vedkommende kan både få 100 pst. uføretrygd og samtidig ha 25 pst. stilling. Dette er en svært romslig ordning, og toleransebeløpet for hvor mye en kan tjene uten å få redusert uførepensjonen, er satt så høyt nettopp for å unngå at den uføre til stadighet må få vurdert uføregraden på nytt.

Får man nedsatt uføregrad fordi ekstraintekten utskrides 1 G, er man sikret en ny vurdering av uføregraden. Det betyr at dersom man får nedsatt uføregrad fordi man har hatt inntekt utover 1 G ett år, trenger denne uføregraden ikke bli permanent. Dette er spesielt viktig i situasjoner hvor en høyere inntekt ikke nødvendigvis gjenspeiler en permanent bedret arbeidsevne.

Med dette som utgangspunkt synes jeg det er riktig at uføregraden blir satt ned når man tjener utover 1 G, for da har man faktisk vist at man i en periode har greid å arbeide mer. Og ingenting kan vel være bedre enn det?

Det er en enstemmig komite som står bak hele innstillingen. Det er med andre ord ingen som støtter det forslaget som er fremmet. Imidlertid er ikke komiteen fremmed for at det kan oppstå spesielle situasjoner, og at informasjonen fra trygdeetaten ikke alltid er god nok. Derfor understreker hele komiteen trygdeetatens ansvar når det gjelder å gi god informasjon om de reglene som gjelder, slik at ingen skal havne i en situasjon hvor man blir overrasket over at inntekten blir redusert.

Vi har et spesielt ansvar for å sørge for at vi har et bærekraftig folketrygdsystem, slik at vi sikrer dem som i framtiden har behov for trygdeytelser. Dette er ingen liten oppgave tatt i betraktning at én av fem i yrkesaktiv alder har folketrygden som hovedinntektskilde. I tillegg kommer de arbeidsledige og sykmeldte og framtidige utfordringer vedrørende alderspensjon.

Det gjør at istedenfor å diskutere om uførepensjonister skal få tjene enda mer uten å få redusert sin uføregrad, burde vi se på hvordan vi kan motivere flere uførepensjonister til å ha en jobb ved siden av, og kanskje på litt lengre sikt komme tilbake i fullt arbeid. Ordningen med midlertidig uførepensjon bidrar noe til dette, men ennå gjenstår det terskelvirkninger som gjør det vanskelig og lite motiverende for uførepensjonister å tjene mer enn grunnbeløpet.

Sigbjørn Molvik (SV) [12:14:07]: Jeg skal ikke bruke lang tid på en sak der det er stor enighet i komiteen. Når det gjelder hovedinnholdet i saka, viser jeg til saksordførers innlegg og deler de vurderingene som der ble gitt.

Jeg vil likevel fra SVs side understreke at den ordningen vi har i dag, som gir den enkelte uføretrygdete en mulighet til å tjene opptil 1 G ved siden av trygda, er en god ordning, som det er viktig at vi har, og som SV ønsker å

videreføre. Denne ordninga er viktig for å kunne gi et bidrag til den enkeltes personlege økonomi, som for de flestes vedkommende i denne situasjonen ikke er spesielt feit. Men enda viktigere er denne ordninga for at folk som er uføretrygdet, fortsatt skal kunne ha kontakt med arbeidslivet der det er mulig, og kunne utnytte den restarbeidsevnen som er igjen, og på den måten være til nytte i yrkeslivet. Spesielt viktig er den for dem som kommer inn under ordninga med tidsbegrenset uførestønad. Hensikten med denne ordninga er nettopp at noen skal kunne komme tilbake til arbeidslivet. Man vurderer altså uføresituasjonen som såpass usikker at det vil være hensiktsmessig med en vurdering som går over lengre tid. I en slik situasjon er det spesielt viktig at folk har muligheter for å kunne være yrkesaktive i begrenset grad der det ligger til rette for det. Det var derfor svært viktig at Stortinget fikk omgjort forslaget fra Regjeringa om å redusere denne muligheten i regelverket for ubegrenset uførestønad da dette ble behandlet her i Stortinget.

Den enigheten som komiteen nå gir uttrykk for når det gjelder verdien av ordninga, og at den er et bidrag til et mer inkluderende arbeidsliv, håper jeg statsråden merker seg, slik at vi ikke får flere slike forslag som har til hensikt å redusere denne muligheten. Jeg vil også, som andre talere har vært inne på, understreke det ansvaret trygdeetaten har både når det gjelder informasjon om selve ordninga og hvilke premisser som gjelder for den, og til å varsle så tidlig som mulig dersom det kan ligge an til at inntektsgrensa på 1 G står i fare for å bli overskredet, slik at folk ikke unødige havner i en vanskelig situasjon.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [12:16:34]:

Saksordfører har hatt en grei gjennomgang av Dokument nr. 8:19, om høve til arbeidsinntekt for uføretrygda, som en samlet komite stiller seg bak.

Kristelig Folkeparti synes det er positivt at uføretrygdene kan ha en friinntekt i løpet av et kalenderår uten at trygden blir avkortet. Dette gir den trygdene en mulighet til å holde kontakt med arbeidslivet, og det kan forhindre sosial isolasjon. Det aller viktigste med regelen er at den gir alle uføre en mulighet til å prøve ut om de kanskje kan arbeide mer og dermed redusere sin uføegrad.

Kristelig Folkeparti mener det vil være problematisk å åpne for avvik fra inntektsgrenser i enkelte tilfeller. Vi tror at en slik skjønnsvurdering vil føre til forskjellsbehandling og dermed komplisere saksbehandlingen. Jeg tror det strider mot folks rettsoppfatning dersom noen skal kunne ha høyere inntekt ved siden av full yting, enn andre. For trygdeetaten er det ryddigere og lettere å informere om en klar grense som stønadsmottakeren kan forholde seg til.

En samlet komite viser til at trygdeetaten har et stort informasjonsansvar med hensyn til å formidle på hvilke premisser og hvordan de ulike trygdeordningene fungerer.

Kristelig Folkeparti vil understreke hvor viktig det er med informasjon, og at den blir formidlet på en forståelig måte. Det er likevel på sin plass å få fram at det har skjedd store forbedringer de siste årene med hensyn til

informasjon til uføre. Allerede i tilståelsesvedtaket får den trygdene informasjon om inntektsgrenser og om ventetid på ett år. Det er utarbeidet en folder om arbeid og pensjon som heter «Til deg som ønsker å kombinere uførepensjon og arbeidsinntekt». Denne folderen sendes til alle pensjonister ett år etter innvilgelsen.

Ved hver grunnbeløpsendring får uførepensjonister automatisk beskjed om hva de kan tjene ved siden av sin pensjon. Den som får stønad, blir også informert om sin egen plikt til å melde fra til trygdeetaten om endringer i inntekten som vil kunne ha betydning for beregning av uførepensjonen.

Dersom stønadsmottakeren sier fra om at han kommer til å tjene over fribeløpet i løpet av kalenderåret, har han rett til en hvilende pensjonsrett. Det vil si at pensjonen oppjusteres neste år uten nærmere vurdering, dersom han ikke lenger har inntekt utover fribeløpet. En spesiell situasjon gir dermed ikke urimelige konsekvenser over flere år.

Etter at tidsbegrenset uførestønad ble innført, er det lagt opp til nye IT-rutiner der man ved en oppringing til trygdeetaten til enhver tid kan få vite hva man kan tjene.

Til slutt vil jeg vise til brevet fra sosialministeren, der det går fram at dersom uføegraden blir revurdert fordi inntekten overstiger et grunnbeløp, vil det fra i år ikke lenger være noen ventetid før stønadsmottakeren igjen får rett til en friinntekt, i tillegg til den inntekt som ble lagt til grunn ut fra restarbeidsevne og gradert pensjon.

Kristelig Folkeparti synes det er svært positivt at reglene for uføretrygd er blitt mer fleksible, slik at personer kan revurdere sin pensjon i forhold til det de til enhver tid kan mestre.

Det bør fortsatt være et fribeløp, men Kristelig Folkeparti mener at det ikke bør åpnes for å kunne nytte skjønn med hensyn til friinntekten ved de lokale trygdekontor.

Ola D. Gløtvold (Sp) [12:20:50]: Som en av forslagsstillerne er jeg på Senterpartiets vegne glad for at vi har en samlet komite med på vurderingen av de intensjoner som ligger i dette forslaget, nemlig en mer rettferdig og forutsigbar behandling av uføretrygdene som mer uforvarende kan tjene over 1 G i ett år, og som til nå har fått en automatisk avkorting av uføretrygden sin.

Det er dette som er hovedintensjonen i forslaget, og derfor er jeg litt forundret over at Høyre-representanten Heieren Hundhammer kunne si at dette var et «håpløst» forslag. Men det er vel også klart at det er reelle forskjeller i denne salen i synet på hva som er rettferdig og rimelig når det gjelder sosialpolitikk og trygdepolitikk. Derfor var det kanskje ikke helt uventet at det kom et slikt utsagn fra Høyre-representanten.

Jeg synes at komiteens behandling viser at det tross alt er vilje fra en samlet sosialkomite til å se på den urimeligheten som har vært ved at en som uforvarende har tjent noe mer enn 1 G, automatisk har fått en avkorting i uføegraden. Avkortinga kan ha fått store konsekvenser for framtiden til vedkommende trygdemottaker. Det som lå i vårt forslag om at en skulle gi trygdekontorene mer rom for lokalt skjønn, gikk på at man ikke skulle ha hele

denne store prosedyren ved å vurdere uføregard om det var slik at man et år hadde noe inntjening over 1 G, men at man sammen med bl.a. en lokal lege, klientens personlege lege, kunne vurdere om dette skulle få konsekvenser for trygdenivået, eller om man skulle justere dette på en slik måte at det ikke fikk konsekvenser for framtiden.

Jeg synes saksordfører Britt Hildeng gav en bred orientering om intensjonene som komiteen har lagt til grunn for å samle seg om det som var grunnlaget i forslaget. Det er mange årsaker til at en trygdemottaker kan få en inntjening som går utover 1 G ett år, og at slike ting skjer. Det er veldig viktig at uføregarden nå kan vurderes raskt, og jeg synes bl.a. at dette forslaget har utløst en presisering fra sosialministeren som er viktig: En skal nå ikke lenger ha noen ventetid for stønadsmottaker for at en skal kunne få sin rett til en friinntekt på ett grunnbeløp i tillegg til den inntekten som blir lagt til grunn ut fra restarbeidsevne og gradert pensjon. Hvis det ikke er restarbeidsevne, så er pensjonen 100 pst.

Jeg synes det er viktig at en har denne muligheten til å tjene 1 G i tillegg til pensjon. Det gir muligheter for å ha kontakt med arbeidslivet. Det gir muligheter til å inkludere en trygdemottaker mer og mer inn igjen i arbeidslivet, slik at trygdenivået kan gå ned og yrkesaktiviteten opp.

Vi er litt skuffet over at man ikke kunne velge en tilnærming som gikk på at trygdekontorene kunne få rom for noe mer lokalt skjønn. Samtidig er vi glad for at vi her har en samlet holding til at denne urimelige behandlingen av uføretrygdete skal opphøre, at de skal få en mer fleksibel behandlingsform, og ikke minst at informasjonen fra trygdeetaten skal bli bedre, slik at folk vet hva de skal forholde seg til og også får en smidigere og raskere behandling. Det er veldig viktig.

Til slutt har jeg lyst til å utfordre sosialministeren litt på dette med hva som nå skal skje vidare. Hva vil sosialministeren gjøre for å oppfylle de intensjoner som en samlet komite her legger opp til: at det skal bli bedre informasjon og en mer fleksibel praksis overfor trygdemottakerne når det gjelder å behandle deres situasjon hvis inntjening utover 1 G har skjedd, og at en skal ha en rask vurdering av arbeidsevne, uføregard og eventuelt trygdenivå?

Statsråd Ingjerd Schou [12:25:39]: Uføretrygd er en økonomisk kompensasjon beregnet for dem som ikke har egen inntektsevne. Imidlertid har vi et fribeløp på 1 G – som nå er på i underkant av 57 000 kr – som ble innført nettopp for å gi uføretrygdete en mulighet til å kunne engasjere seg noe i samfunns- eller arbeidsliv uten at trygden blir redusert. Man kan altså tjene i underkant av 57 000 kr selv om man er 100 pst. uføre og mottar 100 pst. uføretrygd. Man kan ikke tjene ubegrenset før man ser inntekt og trygd i sammenheng. Det må være slik at dersom inntektsevnen endrer seg, må også uføregarden vurderes på nytt. Dette henger sammen med både at det skal lønne seg å arbeide, og velferdsordningenes legitimitet og oppslutning i befolkningen.

Mottakere av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon kan i ett år etter tilståelsen ha inntekt opp til grunn-

beløpet, altså en friinntekt, ved siden av full ytelse i løpet av et kalenderår. Når inntekten overstiger grunnbeløpet, skal uføregarden revurderes, og ytelsen kan bli satt ned eller falle bort. Uføregarden skal avspeile det faktiske inntektstapet som stønadsmottakeren har, sett i forhold til den inntekten vedkommende hadde før uføretidspunktet. Stønadsmottakeren skal informere trygdekontoret om inntekt som overstiger inntektsgrensen. Mange uføretrygdete vil på grunn av sin helsetilstand ha varierende arbeidsevne. I en god arbeidsperiode kan vedkommende oppnå en arbeidsinntekt som overstiger inntektsgrensen, og så senere i en lang periode ikke ha noen arbeidsinntekt. I slike tilfeller hvor en person har fått revurdert sin uførestønad/uførepensjon, men ikke klarer å ha denne inntekten fremover, vil vedkommende kunne søke om å få høyere uføregard eller få tilbake full stønad/pensjon. Jeg vil i denne sammenheng også gjøre oppmerksom på at det fra 2004 ikke lenger er en ventetid på ett år etter revurdering av stønaden før stønadsmottaker igjen kan tjene opp til ett grunnbeløp i tillegg til pensjonen.

Inntektsgrensen er absolutt og ikke gjenstand for skjønn, bl.a. fordi en skjønnsvurdering vil kunne føre til forskjellsbehandling. Etter min mening bør praksis være den samme for alle tilfeller som har inntekt ved siden av uførepensjon. En klar inntektsgrense er det også lettere å informere om.

Jeg har merket meg at komiteen er opptatt av om den informasjon som gis fra trygdekontorene, er god. Det er jeg enig i. Det er en forutsetning at trygdeetaten gir en så konkret og utfyllende informasjon som mulig, slik at den enkelte bruker får god forståelse av sine rettigheter og plikter. Det er etablert et fast informasjonsopplegg overfor den enkelte mottaker av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon. Pensjonisten får tilsendt en skriftlig melding ved innvilgelse av pensjon, hvor det bl.a. redegjøres for hvilken inntekt som vedkommende kan ha ved siden av pensjonen og at trygdekontorene må kontaktes ved inntektssendringer. Ett år etter innvilgelse blir alle pensjonister tilsendt en folder som heter «Til deg som ønsker å kombinere uførepensjon og arbeidsinntekt». Og i forbindelse med grunnbeløpsendringen får den enkelte pensjonist hvert år på utbetalingsbilaget i juli og august en kort informasjon om sin nye inntektsgrense – for å nevne noe av hva trygdeetaten gjør nettopp på dette området, og som representanten Gløtvold var særlig opptatt av.

Regelverket på dette området er komplisert. Derfor er det en utfordring for trygdeetaten å informere slik at den enkelte bruker er tilstrekkelig klar over sine rettigheter og plikter. Trygdeetaten arbeider derfor kontinuerlig med å finne nye måter å informere på. Det er imidlertid også viktig at den enkelte uføre bidrar med at opplysningene er så korrekte som mulig.

Ø y v i n d H a l l e r a k e r hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2281)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om et velfungerende arbeidsmarked, forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Karin Andersen om tiltak for å fjerne sosial dumping i arbeidslivet, forslag fra stortingsrepresentantane Magnhild Meltveit Kleppa og Åslaug Haga om endringer i utlendingslovgjevinga, og forslag fra stortingsrepresentantene Haakon Blankenborg, Signe Øye, Sigvald Oppebøen Hansen og Karl Eirik Schjøtt-Pedersen om tiltak og virkemidler for å hindre forskjellsbehandling og sosial dumping ved utvidelsen av EØS-området (Innst. S. nr. 149 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 19 (2003-2004) kapittel 5. Dokument nr. 8:12 (2003-2004). Dokument nr. 8:14 (2003-2004) og Dokument nr. 8:24 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Kari Lise Holmberg (H) [12:31:23] (ordfører for saken): Når Stortinget nå skal behandle innstillingen fra kommunalkomiteen, er det i forhold til fire ulike saker, som alle omhandler arbeidsmarkedet og utvidelsen av EU/EØS-området. Det er for det første St.meld. nr. 19, Et velfungerende arbeidsmarked, der kapittel 5, som behandles i dag, tar for seg EØS-utvidelsen og arbeidsinnvandring. Det er videre tre Dokument nr. 8-forslag om samme tema: Ett fra SV om tiltak for å fjerne sosial dumping i arbeidslivet, et annet fra Senterpartiet om endringer i utlendingslovgivningen og et tredje fra Arbeiderpartiet om tiltak og virkemidler for å hindre forskjellsbehandling og sosial dumping ved utvidelsen av EØS-området.

Det er uenkelig noe uvanlig at et kapittel i en stortingsmelding løftes ut av sin helhet. Men forklaringen er enkel: 1. mai 2004 utvides EU, og dermed EØS-området, med ti nye medlemsland. Utvidelsen medfører fri arbeidsinnvandring. Ønsker vi i Norge å ta i bruk overgangsordninger, må lovverket endres før 1. mai. Dette er grunnen til at vi i dag behandler disse fire sakene under ett. Tidsfaktoren er også grunnen til at Regjeringen allerede har lagt fram sin varslede lovproposisjon.

Fri flyt av personer er en av de fire friheter i det indre marked, og derfor har alle EU- og EØS-land formelt for-

pliktet seg til å ta imot arbeidssøkende fra alle de nye medlemslandene etter utvidelsen. Det gjorde Norge under regjeringen Stoltenberg allerede i mars 2001.

Samarbeidsregjeringen fulgte opp, og meldingen er i utgangspunktet både åpen og positiv. Den historien er det greit å ha med seg, for når Regjeringen på et senere tidspunkt har valgt å foreslå overgangsordninger, er det etter en vurdering av situasjonen i andre EU-land. Det faktiske forhold er nå at så å si alle EU-land får en eller annen form for overgangsordning for å begrense for stor tilstrømming av arbeidstakere fra de nye EU-landene, for å redusere faren for sosial dumping og for å hindre misbruk av velferdsordninger.

Jeg må si jeg reagerer negativt på den massive kritikken opposisjonen i sine merknader framfører i forhold til Regjeringens framdrift og prosess. Her har mye skjedd i mange land på kort tid. Det ville være underlig om Norge ikke skulle ta hensyn til det. Videre kan jeg ikke unnlate å nevne at Sverige ennå ikke har fattet noe vedtak i saken. Den svenske regjeringen la forrige fredag fram sitt forslag, mer restriktivt enn vårt og til kritiske merknader fra de øvrige svenske partiene. Utfallet er mer åpent enn i Norge, og jeg kan vanskelig se hvorfor Sverige skal framheves og nærmest hylles.

De kritiske merknadene til tross: Som saksordfører er jeg glad for at det er bred enighet i komiteen om både overgangsordninger og i forhold til utfordringene på arbeidsmarkedet. Flertallet er riktignok vekslende, men Regjeringen får tilslutning til sin politikk.

1. mai 2004 markerer et skille i forhold til den kalde krigens deling av Europa. For de 75 millioner innbyggerne i de nye medlemslandene betyr utvidelsen nye muligheter for økonomisk og sosial framgang. Et av de største framskrittene for innbyggerne i de nye medlemslandene må være den personlige friheten til å kunne reise og søke arbeid, studere og ta opphold i hele EU og EØS-området.

En utveksling av arbeidskraft mellom land er grunnleggende positivt. Det at nordmenn kan reise ut for å ta arbeid, og utlendinger kan komme hit for å søke arbeid, gir folk nyttig kompetanse, fører til økt kulturforståelse og gir mulighet for nye impulser – til beste for alle.

Høyre har markert en offensiv holdning til de mulighetene EU/EØS-utvidelsen innebærer for Norge. St.meld. nr. 19 gir da også en utfyllende beskrivelse av vårt framtidige arbeidskraftbehov. Selv om ledigheten nå er for høy, er det allerede på kort sikt behov for arbeidskraft innenfor enkelte områder eller bransjer. På lang sikt tilsier befolkningsutviklingen et generelt behov for økt arbeidskraft. Dette må vi legge til rette for. Det vil være viktig for Norge å sørge for at norske interesser og bedrifter skal ta aktivt del i mulighetene som følger av globaliseringen og den økte integrasjonen i vår egen verdensdel. Vårt lands utvikling er avhengig av en god balanse mellom tilbud på og etterspørsel etter arbeidskraft.

Når flertallet i komiteen uttrykker bekymring og vil innføre overgangsordninger, er presset på velferdsordningene et av argumentene. Det er store forskjeller i velferdsnivået mellom de gamle og de nye landene i EU og EØS-området, og i en overgangsperiode vil dette trolig

kunne føre til et press på både arbeidsmarkedet og velferdsordningene. Med disse overgangsordningene i en periode på inntil maksimalt sju år – det kan bli kortere – har vi mulighet for å følge utviklingen. Vi får oversikt, og vi vil utvikle mekanismer og kontrollrutiner som kan bidra til å forhindre sosial dumping. Dersom presset blir for stort og det blir alvorlig ubalanse innenfor enkelte yrker eller områder, får vi nå mulighet til å iverksette beskyttelsestiltak.

Overgangsreglene gjelder kun for enkeltarbeidstakere, ikke for tjenesteytere og selvstendig næringsdrivende. For Høyre er det helt vesentlig at overgangsregler ikke skal stå som unødvendige stengsler. Vi er positive til ny arbeidskraft, og vi ønsker å gjøre det lettere å komme hit og søke arbeid. Det er vesentlig å få fram at selv med overgangsordninger vil arbeidstakere fra de nye medlemslandene ha vesentlig enklere adgang til det norske arbeidsmarkedet fra 1. mai enn dagens regelverk gir mulighet for. Et bredt flertall i komiteen ønsker denne liberaliseringen.

Ingen partier har uttalt seg mot at arbeidstakere fra de nye EU-landene i en overgangsperiode skal måtte søke om arbeidstillatelse. Det er dessuten en enstemmig komite som støtter Regjeringens forslag om meldeplikt for dem med korttidsopphold, eller sesongarbeidere som vi kaller det. Det er også en enstemmig komite som mener at det som hovedregel må stilles krav til heltidsarbeid, eller fulltidsarbeid. Når det gjelder lønnsforhold, ser komiteen mer delt ut enn den egentlig er. Ingen er uenig i at det skal stilles krav til vanlige lønns- og arbeidsvilkår. Men særlig Arbeiderpartiet og SV stresser spørsmålet om tariffavtale. Høyre mener at arbeidstillatelse skal gis dersom kravet til lønns- og arbeidsvilkår ikke er vesentlig dårligere enn tariffavtaler, eller det som er vanlig i det bestemte yrket eller i den aktuelle region. Eller for å si det på en annen måte: Vanlige lønns- og arbeidsforhold. Det som er «gjengs», er et ord meldingen bruker.

Overgangsreglene gjelder, som tidligere nevnt, ikke for utsendte arbeidstakere ved tjenesteleveranser. EU/EØS-regelverket innebærer at utenlandske leverandører av tjenester til norske kunder kan medbringe egen arbeidskraft for å utføre oppdraget. Med mindre vertslandet har lovgivning som pålegger tjenesteleverandører å følge nasjonal minstelønn eller allmenngjort tariffavtale, kan slike utsendte arbeidstakere avlønnes etter hjemlandets vilkår. Det er ingen uenighet om at vi står overfor utfordringer på tjenesteområdet. Men et flertall i salen, bestående av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, ser andre løsninger enn opposisjonen, som består av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet.

Arbeiderpartiet og SV kommer i sine Dokument nr. 8-forslag med en rekke tiltak mot sosial dumping, tiltak som er direkte i tråd med ønskene fra fagbevegelsen. Det i seg selv bør få noen hver til å sperre øynene opp. Politisk er det flere hensyn å ta.

Også Høyre er kjent med utfordringene på arbeidsmarkedet. Vi vet at det allerede i dag er eksempler på sosial dumping, svart arbeid, skatteunndragelser og brudd på lov- og avtaleverket. Vi er også kjent med at samord-

ningen mellom ulike offentlige instanser ikke alltid er optimal. Det må likevel være et utgangspunkt at det for arbeidsgivere er både tillatt og sunt å konkurrere på pris, innen arbeidsmiljølovens grenser. Dette er vesensforskjellig fra sosial dumping.

Tiltak mot sosial dumping som krever lovendring, trenger ikke være vedtatt før utvidelsen. Dette fordi ikke-diskriminerende tiltak vil gjelde hele det norske arbeidsmarkedet, uavhengig av arbeidstakers nasjonalitet. Vi kan ta oss tid til å følge utviklingen.

Også dagens lovregulering får i all hovedsak anvendelse overfor utenlandske arbeidstakere som utfører arbeid i Norge. Så også med arbeidsmiljøloven og dens bestemmelser om arbeidstid og arbeidsvilkår. Lønnsbetingelser er ikke en del av arbeidsmiljøloven, men opp til partene i arbeidslivet å avtale. Slik ønsker vi det fortsatt skal være. Vi erkjenner samtidig at det kan oppstå situasjoner i forbindelse med utvidelsen som gjør at ytterligere virkemidler må vurderes. Meldingen åpner da også for å innføre en lovhjemmel for å kunne gripe inn mot lønns- og arbeidsvilkår som er vesentlig dårligere enn «gjengs».

Jeg ser at klokken går mot slutten. Avslutningsvis vil jeg bare si at det er gledelig at en samlet komite uttrykker ønske om at det norske arbeidsmarkedet skal være et åpent og ryddig arbeidsmarked uten sosial dumping.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:41:54]: Jeg registrerer med en viss interesse at representanten konstaterer at det er flertall for Regjeringens politikk. Hvor har saksordføreren det flertallet?

Jeg konstaterer at Høyre og Kristelig Folkeparti delvis gir støtte til den regjeringens politikk som er presentert gjennom media, og delvis gir støtte til politikken slik den er presentert i meldingen, som er i motstrid til det som Regjeringen presenterte i media. Delvis har Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet et helt annet opplegg. Fremskrittspartiet har valgt ikke å ta standpunkt til enkelte av disse spørsmålene, men vil komme tilbake til dem når loven skal behandles.

Én ting er uenighet når det gjelder utstasjonerte arbeidstakere. Noe annet er jo spørsmålet om kravene til lønn, hvor representanten nå gjentok meldingens formulering om at man ikke skal gripe inn hvis det ikke er vesentlig lavere enn det som er såkalt «gjengs». Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har slått fast at man skal ha lønns- og arbeidsvilkår i tråd med gjeldende tariffavtale, eller det som er vanlig på samme sted og innen samme yrkesområde. Det har altså Høyre og Kristelig Folkeparti gått imot i innstillingen.

Det kunne, som sagt, være interessant å høre hvor representanten har dette flertallet.

Kari Lise Holmberg (H) [12:43:24]: Ja, det er mange måter å si ting på. Jeg kan vel kanskje si det slik at det ikke er noe flertall *mot* Regjeringens politikk.

Meldingen er på en måte todelt. Når det gjelder innføringen av overgangsordninger, får Regjeringen støtte av

regjeringspartiene sammen med Arbeiderpartiet og SV. Man er for å innføre overgangsordninger. Når det gjelder tiltak mot sosial dumping, har Regjeringen støtte fra regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Det er altså ikke noe flertall for å innføre Arbeiderpartiets handlingsplan og alle tiltak.

Jeg må si at når det gjelder Arbeiderpartiets politikk i forhold til arbeidsmarkedet – her spesielt og ellers generelt knyttes det opp mot tariff og tarifflønn – har jeg ennå ikke registrert en eneste gang hvor Arbeiderpartiet ikke legger seg flat for fagforeningene. Her har både SV og Arbeiderpartiet de samme forslag som kommer direkte fra fagbevegelsen. Jeg undrer meg storlig over at ikke politiske partier skal ta andre hensyn i tillegg.

Per Sandberg (FrP) [12:44:45]: I utgangspunktet hadde jeg faktisk det samme spørsmålet som representanten Schjøtt-Pedersen. Når saksordføreren hele tiden refererer til Regjeringens forslag, synes jeg det er litt merkelig. Men nå har vi fått svar på det, så det lar jeg ligge.

Saksordføreren etterlyser alternative politiske løsninger og alternative konsekvenser i forhold til den utvidelsen som skjer. På side 9 i innstillingen ser jeg at komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti har fem strekpunkter som viser til hvor positivt dette kan bli på en rekke områder. For så vidt kan jeg slutte meg til alle de fem strekpunktene, det er ikke noe problem. Men andre partier har også dratt fram eventuelle negative konsekvenser, og da er mitt spørsmål til saksordføreren: Har Høyre og Kristelig Folkeparti også vurdert de eventuelle negative konsekvensene? Og: Hvorfor er ikke de også tatt inn som strekpunkter i innstillingen?

Kari Lise Holmberg (H) [12:46:06]: Et replikkordskifte har vel en tendens til å konstruere noen forskjeller.

Også regjeringspartiene ser at vi kan stå overfor negative konsekvenser, men vi har hele tiden lagt vekt på å framheve det positive. Grunnholdningen i utvidelsen av EU/EØS er positiv i forhold til arbeidsmarkedet.

Når det gjelder overgangsordninger, ønsker vi dem nettopp fordi vi ser at det kan være noen negative konsekvenser, i hvert fall i en overgangsperiode. Det gjelder ikke minst presset på velferdsordningene. Dette kan reguleres etter hvert, når vi nå vedtar overgangsordninger.

Vi er innstilt på å se situasjonen an, både når det gjelder tiltak og kontrollordninger i forhold til sosial dumping, og når det gjelder ordninger som går på velferds-systemet vårt. Men her må tiltak være generelle og ikke spesielle.

Heikki Holmås (SV) [12:47:20]: I brev datert 8. mars 2004 skriver daværende statsråd Victor Norman om overgangsordninger, og der står det at overgangsordninger kan «bidra til å forebygge mulig sosial dumping». Men så skriver han videre:

«De største utfordringene her vil imidlertid trolig gjelde tjenesteyting fra selvstendig næringsdrivende og utsendte arbeidstakere på tjenesteoppdrag.»

Likevel foreslår verken Regjeringen, Kari Lise Holmberg eller de øvrige medlemmene i komiteens regjeringsfraksjon noen som helst forslag som knytter seg opp til å forhindre sosial dumping når det gjelder akkurat disse gruppene, altså selvstendig næringsdrivende og utsendte arbeidstakere fra de nye medlemslandene.

Hva er Kari Lise Holmbergs begrunnelse for ikke å støtte et eneste av SVs, Arbeiderpartiets og Senterpartiets forslag for å forhindre sosial dumping nettopp i tjenestemarkedet?

Kari Lise Holmberg (H) [12:48:41]: Regjeringspartiene nevner en rekke tiltak mot sosial dumping, men det er helt vesentlig for oss at det er opp til partene i arbeidslivet å vurdere situasjonen og komme fram til tiltak.

Vi nevner likevel konkret Arbeidstilsynet som et organ som skal styrkes og få økt omfang, og som skal følge med på området. Her har Arbeidstilsynet en vesentlig oppgave. Vi har også allmenngjøring av tariffavtaler som et område. Dette er nå under domstolsbehandling, og vi avventer resultatet.

Minstelønn har vi ikke gått inn på, men det er opp til partene i arbeidslivet og myndighetene å vurdere ulike tiltak. På flere områder skisserer vi også at vi ikke er fornøyd med det tverretatlige eller det tverrdepartementale samarbeidet, og at dette må forbedres.

Jeg følger meg ganske sikker på at Regjeringen følger nøye med i utviklingen på disse områdene og gjør det som er nødvendig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:50:14]: Når EU og EØS utvides den 1. mai med 75 millioner nye innbyggere, stiller det også oss overfor nye utfordringer når det gjelder virkningene på arbeidsmarkedet. Det skyldes ikke minst at lønnsnivået i de nye medlemslandene ligger på 10–15 pst. av det som er vårt lønnsnivå, med de utfordringene som det fører med seg.

Et flertall i komiteen har i den innstillingen vi diskuterer i dag, gitt Regjeringen til dels sterk kritikk for håndteringen av denne saken. Flertallet har uttalt at det er oppsiktsvekkende at Regjeringen i stortingsmeldingen om et velfungerende arbeidsmarked, som kom bare vel fire måneder før utvidelsen av arbeidsmarkedet finner sted, fortsatt hadde til vurdering om det var behov for tiltak for å møte disse utfordringene. Regjeringen la på det tidspunktet til grunn at det ikke var behov for overgangsordninger som utvidelsesavtalen gir adgang til. Først lenge etter at denne stortingsmeldingen var lagt fram, etter at det var lagt fram tre private forslag om tiltak fra henholdsvis Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, og etter at alle medlemslandene i nåværende EU, med unntak av Irland, hadde varslet at de ville iverksette overgangsordninger i ulik form, informerte Regjeringen i brev til komiteen om at den så behov for overgangsordninger. Selv på det tidspunktet da denne innstillingen ble avgitt, én og en halv måned før utvidelsen finner sted, hadde Regjeringen

ennå ikke klargjort og presentert for Stortinget sine endelige forslag til tiltak; det skjedde sist fredag.

Jeg registrerer at Regjeringen har vist til kontakt med partene i arbeidslivet. Men det må samtidig være grunn til å understreke at det er betydelig avstand mellom de forslag til tiltak som er foreslått fra fagbevegelsen, og de begrensede tiltak som Regjeringen har varslet.

Den 8. mars sendte daværende statsråd Norman på vegne av Regjeringen brev til komiteen hvor han viste til at overgangsreglene ville kunne «bidra til å forebygge sosial dumping». Så skrev han:

«De største utfordringene her vil imidlertid trolig gjelde tjenesteyting fra selvstendig næringsdrivende og utsendte arbeidstakere på tjenesteoppdrag.»

Samtidig konkluderte fagstatsråden med at Regjeringen ikke ville iverksette tiltak for å motvirke en slik utvikling før arbeidsmarkedet utvides 1. mai.

Dette er altså bakgrunnen for at komiteens flertall – Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet – mener at Regjeringens behandling av saken har vært preget av famling og mangel på handlekraft. Det er åpenbart uheldig. Kritikken fra Fremskrittspartiet er jo ikke mildere, når man sier at meldingen i beste fall er mangelfull når det gjelder å vurdere følgene av fri arbeidsinnvandring. Man sier konkluderende at Regjeringen må bære det totale ansvaret for det Fremskrittspartiet kaller «hastverksarbeid som nå gjøres for å sikre seg mot utfordringene med arbeidsinnvandring».

Arbeiderpartiet har tatt svært alvorlig den uro og usikkerhet mange har følt i forbindelse med utvidelsen av arbeidsmarkedet. På den ene siden ønsker de fleste å ivareta prinsippet om likebehandling av alle borgere i EU og EØS, men samtidig har mange hatt en uro for undergraving av lønns- og arbeidsvilkår. Vi har derfor invitert til et nasjonalt kompromiss: ja til arbeidsinnvandring, nei til sosial dumping. Etter vårt syn er det skuffende at Regjeringen ikke har tatt imot denne invitasjonen.

Arbeiderpartiet mener at det i utgangspunktet hadde vært ønskelig med fri bevegelighet, men vi ser samtidig at det er behov for tiltak for å motvirke diskriminerende forskjellsbehandling og sikre vern mot utnyttelse av nye EU/EØS-arbeidstakere og for å forhindre sosial dumping. Disse forholdsreglene må være på plass før fri bevegelighet innføres.

La meg imidlertid først kommentere tiltak ved åpning av arbeidsmarkedet for individuelle arbeidstakere. Arbeiderpartiet mener at arbeidssøkere fra de nye EU-landene skal ha rett til seks måneders opphold for egen regning til å søke arbeid. Det er det enighet om. Det er også enighet om at alle som finner arbeid som tilfredsstillende girte krav, skal gis adgang. Det er enighet om at ett av disse kravene skal være ansettelse på heltid – et krav som i gitte situasjoner kan fravikes.

Arbeiderpartiet har som en forutsetning at lønns- og arbeidsvilkår skal være etter gjeldende tariffavtale, eller etter det som er vanlig på samme sted og yrkesområde. Her har regjeringspartienes representanter i komiteen, og senest sakens ordfører i sitt innlegg her i dag, skapt betydelige uklarheter. De har gått mot komiteflertallets merk-

nader som slår fast at man skal ha lønns- og arbeidsvilkår i tråd med gjeldende tariffavtale, eller det som er vanlig på samme sted og innen samme yrkesområde, og derimot valgt å si at det skal være såkalte vanlige lønns- og arbeidsvilkår. Sakens ordfører presterte til og med nå å gjenta det som stod i stortingsmeldingen som kom før nyttår, at man bare skal gripe inn hvis lønnsnivået er vesentlig lavere enn vanlig. Sakens ordfører raljerte også over at Arbeiderpartiet og SV er enig med fagbevegelsen i at man skal stille krav til tariffavtale. Men hva er Regjeringens og regjeringspartienes syn i den saken som ble lagt fram sist fredag? I proposisjonen vises det til det høringsbrevet som Regjeringen har sendt ut, hvor det står:

«Departementet informerte i høringsbrevet om at» ... «lønns- og arbeidsvilkårene må ikke være dårligere enn det som følger av gjeldende tariffavtale, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke.»

Mener regjeringspartiene det som står i proposisjonen som ble lagt fram for Stortinget, og det som stod i høringsbrevet, og som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet er enig i, eller mener regjeringspartiene det som sakens ordfører her gav uttrykk for, at de er uenige i det som står i proposisjonen som ble lagt fram siste fredag, og som vi altså mener er veldig viktige forutsetninger? Her er det åpenbart behov for at Regjeringens representanter presiserer hva som er Regjeringens – og regjeringspartienes – politikk.

Arbeiderpartiet mener videre at det må være en skriftlig arbeidskontrakt, informasjon om boforhold og dokumentasjon på at arbeidsgiverens forhold til skattemyndighetene, foretaksregister mv. er i orden. Dette har ikke Regjeringen lagt til grunn.

Økt arbeidsinnvandring fra de nye EØS-landene som følge av fri bevegelse for arbeidstakere vil føre med seg økte oppgaver for utlendings- og arbeidskraftmyndighetene med innhenting, registrering, kontroll og vurdering av opplysninger i forbindelse med utstedelse, fornyelse og opphør av oppholdstillatelser. Arbeiderpartiet vil understreke behovet for at man får tilført tilstrekkelige ressurser til disse oppgavene. Vi har også understreket at arbeidet for å fremme integrasjon og motvirke forskjellsbehandling og utnyttelse av utenlandske arbeidstakere må skje langs flere akser, både gjennom aktiv informasjonsstrategi overfor arbeidssøkere fra de nye landene, gjennom samarbeid mellom partene i arbeidslivet for å informere nye arbeidstakere om rettigheter og plikter i norsk arbeidsliv, gjennom styrking av tilsynsmyndighetenes kapasitet, og for å forebygge illegalt arbeid må man iverksette tiltak, bl.a. gjennom at en sentral enhet i Politidirektoratet gis ansvar for bekjempelse av illegalt arbeid.

Hovedforskjellen mellom flertallet i komiteen og Regjeringen knyttes imidlertid til behovet for tiltak mot sosial dumping ved bevegelse av tjenester, såkalt utstasjonering av arbeidstakere, det at bedrifter fra de nye EU-landene tar med egne ansatte til oppdrag i Norge. EU/EØS-regelverket innebærer at utenlandske leverandører av tjenester til norske kunder kan medbringe egen ar-

beidskraft for å utføre oppdraget. Med mindre vertslan- det har lovgivning som pålegger tjenesteleverandør å føl- ge nasjonal minstelønn eller allmenngjort tariffavtale, kan slike utsendte arbeidstakere avlønnes etter hjemlan- dets vilkår. Definisjon av tjenester omfatter også tidsbe- grensede oppdrag i bygg- og anleggsbransjen, underen- trepriser av ulike slag samt firmaer som driver arbeids- utleie eller formidling av vikarer. Med unntak av visse typer veitransport er det ikke anledning til overgangsord- ninger.

Uavhengig av EU-utvidelsen har vi i Norge de senere årene sett en betydelig vekst i bruken av anbud, underen- trepriser og utkontraktering av tjenester både i privat og offentlig sektor. Med fri bevegelse av kapital og tjenester kan det i et tøft oppdragsmarked være grunn til å regne med at både norske og utenlandske firmaer vil søke kon- kurransefordeler ved å utkontraktere flere oppgaver til egne datterselskap eller underleverandører i de nye EU- landene hvor lønningene er langt lavere enn de norske, framfor å benytte egne ansatte. Det kan bety kroken på døra for mange norske bedrifter og ansatte, samtidig som det vil kunne skapes press på lønns- og arbeidsvilkår i en del bransjer med økende bruk av anbud. Dersom Regje- ringen samtidig liberaliserer regelverket for midlertidige ansettelser og innleie av arbeidskraft, slik Regjeringen foreslo i forbindelse med statsbudsjettet for 2004, vil det kunne skape nye kanaler for organisert korttidsimport av lavtlønnet arbeidskraft i et bredt spekter av bransjer. Si- den vilkårene for midlertidige ansettelser også regulerer vilkårene for arbeidsinnleie, vil en oppmyking av ar- beidsmiljølovens bestemmelser gi arbeidsgivere økte muligheter til å skjære ned på andelen fast ansatte på norsk lønnsnivå, og til å håndtere svingninger i aktivi- tetsnivået ved midlertidige ansettelser eller innleie av bil- ligere arbeidstakere fra de nye medlemslandene. Taperne vil i så fall være utsatte grupper i det norske arbeidsmar- kedet, stikk i strid med målet om å utvikle et mer inklu- derende arbeidsliv. Arbeiderpartiet går derfor sterkt imot forslag om å liberalisere reglene for midlertidige anset- telser og innleie av arbeidskraft.

Endringer i måten arbeidsmarkedet virker på, vil kun- ne føre til forskjellsbehandling av utenlandsk arbeids- kraft, omgåelse av tariffavtaler og dårligere lønns- og ar- beidsvilkår i deler av arbeidslivet. Ettersom utstasjon- ring i hovedsak dreier seg om avgrensede og kortvarige oppdrag, er innføring av en generell lovfestet minstelønn for alle arbeidstakere et lite hensiktsmessig virkemiddel.

Det må imidlertid primært være opp til partene i ar- beidslivet å vurdere hva slags tiltak de mener er nødven- dige for å håndtere eventuelle problemer med urimelig forskjellsbehandling, konkurransevridning og sosial dumping. Lov om allmenngjøring av tariffavtalene gir partene et redskap som det er mulig å anvende på en mål- rettet og fleksibel måte. Dette stiller også krav til Ar- beidstilsynets kapasitet til å ivareta oppgavene og få an- svar for håndheving av regler nedlagt i allmenngjorte ta- riffavtaler.

I lys av vanskene med å håndheve lov- og avtaleverk ved kortsiktige entrepriser, er det etter Arbeiderpartiets

syn nødvendig å utvikle en bredere strategi for å motvir- ke sosial dumping. I forbindelse med tjenesteleveranser, anbud og underentrepriser mener vi at det bør vedtas en lovhjemmel som gir tillitsvalgte rett til innsyn i lønns- og arbeidsvilkår hos underentreprenører. For å motvirke uønskede strategiske tilpasninger, f.eks. ved at bedrifter kvitter seg med norske ansatte for å leie inn billig uten- landsk arbeidskraft, må det gis en lovhjemmel som gir tillitsvalgte rett til drøfting i forbindelse med beslutnin- ger om innleie og underentrepriser. Hovedentreprenør må gjøres ansvarlig for at underentreprenør betaler skat- ter og avgifter og følger gjeldende lov og regelverk.

For å motvirke useriøs virksomhet bør myndighetene evaluere erfaringene med liberaliseringen av arbeidsfor- midling, utleie og vikarbyråer, og det må innføres en ord- ning for kontroll, godkjenning og registrering.

Det påligger det offentlige et særlig ansvar for å sikre like konkurransevilkår ved anbud, og for ikke å stimulere til konkurranse basert på underminering og omgåelse av etablerte sosiale ordninger, som f.eks. pensjoner. Derfor mener Arbeiderpartiet at man bør gå inn for at Norge snarest implementerer ILO-konvensjon nr. 94, som hjemler at offentlig virksomhet kan kreve at anbydere overholder lønns- og arbeidsvilkår som er fastsatt i rele- vante tariffavtaler eller det som normalt gjelder for slikt arbeid.

Den største risikoen for undergraving av norske lønns- og arbeidsvilkår kommer altså fra utenlandske sel- skap som tar med egne ansatte til Norge. Dette bekrefter også Regjeringen i sitt brev til Stortinget. Men vi må konstatere at Regjeringen imidlertid ikke har iverksatt noen tiltak overfor denne gruppen i forbindelse med utvi- delsen 1. mai.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har lagt fram for- slag i innstillingen som i stor grad iverksetter tiltak som kan forhindre undergraving av norske lønns- og arbeids- vilkår. Det betyr at det er Fremskrittspartiet som sitter med nøkkelen for å hindre en slik utvikling. Fremskrittsp- partiet må foreta et valg. Vil de iverksette tiltak som hindrer useriøs arbeidsinnvandring, eller vil de sitte og se på at norske arbeidsplasser går tapt?

Jeg har merket at Fremskrittspartiet i denne innstillin- gen har valgt å skyve saken foran seg. De ville vente på Regjeringens lovforslag. Nå er Regjeringens lovforslag kommet. Regjeringen foreslår ikke et eneste tiltak for å forhindre undergraving av norske lønns- og arbeidsvil- kår. Det er mulig at Høyre i regjeringsposisjon synes det er greit at utenlandske bedrifter kommer til Norge og be- talar langt lavere lønn til sine ansatte enn det norske sel- skaper gjør, noe som vil føre til at norske bedrifter taper arbeidsoppdrag, og at det blir et press for å svekke norske arbeidsfolks lønns- og arbeidsvilkår. – Det er det som kan skje.

Arbeiderpartiet synes ikke det er greit. Derfor har Ar- beiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmet forslag som vil hindre at norske lønns- og ar- beidsvilkår undergraves. Men det er Fremskrittspartiet som avgjør. Vil Fremskrittspartiet ha en arbeidsinnvan- dring i en form som kan undergrave norske lønns- og ar-

beidsvilkår, eller vil de ikke? Det er spørsmålet. Det er Fremskrittspartiet som avgjør.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kari Lise Holmberg (H) [13:05:33]: Først må jeg få komme med en liten kommentar: Arbeiderpartiet la fram sitt private forslag for Stortinget betydelig lenge etter at meldingen var framlagt – bare så det er sagt.

Ellers registrerer jeg at Schjøtt-Pedersen har en sterk tendens til å lage politikk på områder hvor det ikke finnes reelle forskjeller. Lønn er i dette tilfellet et helt konkret eksempel.

Det er altså ikke alle som har tariffavtale. På de områder hvor det er tariffavtaler, sier vi at avtalen skal følges – og vi snakker om vanlige lønns- og arbeidsvilkår. Der det ikke finnes tariffavtaler, må man se etter andre regler. Da sier vi at det skal være vanlige lønns- og arbeidsvilkår der også – vi snakker om det som er gjengs. Så at man lager stor politikk ut av dette, må jeg si jeg setter et spørsmålsteget ved. Og jeg synes at de store ordene som Schjøtt-Pedersen her bruker, står i sterk kontrast til det faktum at Arbeiderpartiet var *for* fri innvandring helt til tillitsvalgte i Fellesforbundet og LO fikk partiet til å snu.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:06:58]: Det er nok ikke fullt så enkelt som representanten her gir inntrykk av.

I innstillingen som vi behandler i dag, har Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vært helt presise når det gjelder hvordan man vil forholde seg til lønns- og arbeidsvilkår, og helt presise når det gjelder formuleringen om at det skal stilles krav om at

«arbeidstakere fra de nye EU-landene skal ha lønns- og arbeidsvilkår i tråd med gjeldende tariffavtale eller det som er vanlig på samme sted og innen samme yrkesområde».

Dette har selvfølgelig regjeringspartiene intenst vært invitert til å være med på. Men regjeringspartiene har sagt nei, for de vil ikke være med på en understrekning av at man skal følge det de kaller for «vanlige lønns- og arbeidsvilkår». Det er ikke presist. Jeg registrerer derfor med stor interesse at Regjeringen i sitt høringsnotat og i proposisjonen som kom fredag, brukte omtent de samme formuleringer som det Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet gjør. Men det er noe helt annet enn det Høyre og Kristelig Folkeparti har formulert i komiteen og i innstillingen. Derfor må det avklares om Høyre og Kristelig Folkeparti mener det Regjeringen mener, eller om de mener det Høyres og Kristelig Folkepartis medlemmer i kommunalkomiteen mener.

Per Sandberg (FrP) [13:08:22]: Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet står sammen om den kritikken som framkommer i innstillingen når det gjelder framdriften her. Den kritikken kunne selvfølgelig også ha vært myntet på Arbeiderpartiet, som var veldig sent i avtrekket i forhold til å kreve overgangsordninger. Det måtte, som

saksordføreren sa, komme en telefon fra LO før Arbeiderpartiet reagerte.

Det som er helt klart, er at Arbeiderpartiet i dag sitter med nøkkelen til å sikre norske arbeidsplasser. Hvis de stemmer for Fremskrittspartiets forslag, vil de gjøre det. Alle de 37 forslagene som ligger i Arbeiderpartiets handlingsplan, kan jo ikke iverksettes før 1. mai uansett. Arbeiderpartiet åpner for arbeidsinnvandring fra 1. mai, som vil utfordre eksisterende norske arbeidsplasser. Hvis de støtter vårt forslag, slipper de det.

Mitt spørsmål er: Har Arbeiderpartiet i det hele tatt sett på hvilke konsekvenser deres 37 forslag vil få for det norske arbeidsmarkedet, for norsk næringsliv, for det norske samfunnet og for den enkelte norske arbeidstaker? Dette er nemlig forslag om et helt nytt arbeidsmarked i Norge.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:09:50]: Når det gjelder anledningen til overgangsordninger, er det spørsmålet om krav til arbeidsgivere og bolig som skiller Regjeringens og Arbeiderpartiets syn, dersom regjeringspartienes representanter i Stortinget er enig med Regjeringen, noe det gjenstår å få avklart.

Representanten Sandberg gjør seg skyldig i en nokså vesentlig misforståelse. Når det gjelder bedrifter som tar med egne arbeidstakere til Norge og selvstendig næringsdrivende, går jeg ut fra at Fremskrittspartiet vet at det ikke er anledning til å gjennomføre overgangsordninger. Der er det helt og fullt norsk arbeidslivslovgivning som vil være avgjørende. Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har lagt fram forslag om tiltak som vil kunne sikre norske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår, og hindre den undergraving som eventuelt vil kunne komme. Det er Fremskrittspartiet som avgjør om forslagene får flertall. Det er altså ikke et spørsmål om overgangsordninger, ganske enkelt på grunn av at det ikke er lov til å gjennomføre overgangsordninger på dette området. Det går jeg ut fra at Fremskrittspartiet er innforstått med.

Heikki Holmås (SV) [13:11:16]: Jeg vil først få si at jeg er veldig glad for at SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet har greid å enes så bredt på så mange punkter i denne saken. Hvis vi på denne måten kan klare å stå sammen også framover, lover det godt for framtiden. Det tror jeg lover bra for arbeidstakere i Norge.

Det er helt riktig som Per Sandberg påpekte, at Arbeiderpartiet var for fri flyt av arbeidskraft for alle de nye medlemslandene til omtrent ved juletid. Det betyr med andre ord at man var klar for at folk som kommer fra land med vesentlig dårligere lønns- og arbeidsvilkår, skulle få lov til å komme til Norge, ut fra en tanke om internasjonal solidaritet, bl.a. at mennesker fra andre land skulle få lov til å komme til Norge for å prøve lykken og bidra til bygging av det norske velferdssamfunnet. For meg står dette i grell kontrast til at Arbeiderpartiet sammen med Fremskrittspartiet mener at det overhodet ikke skal kunne gjennomføres en liberalisering av reglene for arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS-området

i de nærmeste årene, i motsetning til f.eks. SV og Venstre, som bl.a. har fremmet forslag om en «green card»-ordning for akkurat dette.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:12:42]: Det er riktig at Arbeiderpartiet har hatt og har som utgangspunkt at det er ønskelig med størst mulig grad av likebehandling av arbeidstakere innenfor hele EØS-området.

Vi har hatt en veldig grundig prosess. Vi har nedsatt et eget utvalg som har gått gjennom utfordringene på dette området. Utvalget konkluderte med at det var behov for overgangsordninger i en periode, men først og fremst med at det var behov for tiltak i forhold til utstasjonering av arbeidstakere.

Jeg har en følelse av at Arbeiderpartiets og SVs utvikling i denne saken er ganske parallell, at vi i utgangspunktet har det samme ønsket om likebehandling, men at vi samtidig også har et ønske om å forhindre sosial dumping. Det begrunner at vi sammen med Senterpartiet står bak de forslagene som gjelder utstasjonering. Realiteten er at på det området som Regjeringen selv mener er det viktigste i forhold til utstasjonering, er det Fremskrittspartiet som avgjør om det vil bli flertall for disse forslagene. Vi mener at utfordringene på arbeidsmarkedet er så store at det ikke vil være rom for ytterligere liberalisering når det gjelder land utenfor EØS-området. Det er bakgrunnen for vårt standpunkt.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Per Sandberg (FrP) [13:14:10]: Dette er en sak som absolutt skulle ha vært behandlet på et tidligere tidspunkt, og det er også en sak som absolutt skulle ha fått en mer grundig behandling enn det den har fått.

Vi i Fremskrittspartiet har, som det står i innstillingen, kun inntatt vårt primære standpunkt, som jeg vil komme tilbake til senere. Men det er – hvis det går an å si det på den måten – et historisk skritt når EU/EØS nå utvides med ti nye medlemsland. Fra 1. mai 2004 vil dette samarbeidet omfatte 460 millioner innbyggere som vil ha et felles marked tuftet på ikke-diskriminering og mest mulig fri konkurranse, samt fri bevegelse av personer, tjenester, varer og kapital. Det er ikke noe Fremskrittspartiet stiller seg direkte negativt til, men i og med at vi har et bestående regime i Norge som har vært litt annerledes i forhold til det markedet vi nå skal knytte oss til, er vi faktisk nødt til å ta det innover oss gjennom å kreve solide overgangsordninger. Ikke minst gjelder det de flotte nettverkene og velferdsordningene som vi har i Norge i forhold til Europa for øvrig, og i hvert fall i forhold til de nye landene som kommer inn. Her vil jeg bare få lov til å referere til at lønnskostnadene pr. time for en gjennomsnittlig industriarbeider i Norge er 225 kr, mens det i Estland faktisk er 31 kr og i Polen 23 kr. Det tilsier selvfølgelig at vi er nødt til å se på det norske systemet i forhold til at vi skal ha en åpning, for overgangsordninger varer jo ikke evig, de tar slutt.

Jeg vil også nevne at i forhold til minstelønn i EU-land er lovfestet minstelønn i Portugal 3 424 kroner i må-

neden, mens i de nye EU-landene, f.eks. i Latvia, som ligger lavest, er lovfestet minstelønn 955 kr pr. måned. Det er så vidt en barnetrygd, for å sette det litt i perspektiv. Det er derfor Fremskrittspartiet har lagt veldig stor vekt på at vi rett og slett ønsker å videreføre dagens regelverk for de nye landene, og så får vi ta endringene nderveis – særlig det som går på velferdsordningene, som allerede er under sterkt press, og som både regjering og storting har vurdert å se på, eventuelt revidere.

Jeg hadde egentlig ikke trodd jeg skulle gå så hardt til verks i dag. Men framdriften i denne saken – eller historien – viser faktisk at vi har mange «uansvarlige» politikere som har blind tro på bare positive resultater ved åpne grenser – politikere som ikke vil ta standpunkt, eller som ikke vil forlenge den siste tiden Norge på selvstendig grunnlag har for å bestemme over arbeidsinnvandringen.

Stortinget har vært vitne til en større snuoperasjon fra Regjeringen i denne saken. Vi har opplevd en statsråd og en regjering som konsekvent uttalte at det var helt uaktuelt å innføre overgangsordninger i forbindelse med EU-utvidelsen – jeg har selv møtt statsråder og medlemmer av regjeringspartiene i debatter hvor dette har blitt slått fast gang på gang – og Fremskrittspartiet, som var først ute sammen med Senterpartiet med et ønske om overgangsordninger, ble nærmest latterliggjort fordi vi pekte på at det var en viss fare for velferdsturisme og usunn, skjev konkurranse mellom norske og bl.a. polske arbeidstakere.

Regjeringen har unisont hevdet at dette var ubegrunnet frykt, og at det slett ikke ville være noen utfordringer med å åpne grensene fra 1. mai. Men så begynte pressen gjennom artikler å gi eksempler hvor det ble poengtert de store hullene i det norske velferdssystemet som gjorde at folk fra de nye landene med minimalt arbeid i Norge kunne eksportere velferdsordninger til hjemlandet i stor skala. Da ble det reaksjoner, og da så det ut som om gode råd var dyre fra Regjeringens side for å finne et argument som var holdbart for å forsvare en av Regjeringens hittil største snuoperasjoner. Plutselig var det nemlig viktig å få på plass overgangsordninger allikevel. Det er problematisk fordi vi her ikke får en grundig og god nok behandling fram til 1. mai. Fortsatt vil det være slik at mange hull er åpne, og vi vil nok sannsynligvis oppleve velferdsturisme i stor grad etter 1. mai.

Enda mer skuffet kan en bli når en ser på den proposisjonen Regjeringen la fram på fredag. Her er det jo ingen forslag til tiltak. At Regjeringen ber om å få en mulighet til å vurdere og kanskje endre, holder ikke for Fremskrittspartiet.

Når det gjelder innstillingen, er det jo ikke måte på hvor mange forslag – om begrensninger og utredninger – som blir framlagt. Egentlig er jo alt unødvendig pr. dags dato, fordi det er Fremskrittspartiets forslag som stort sett løser problemene: å videreføre gjeldende begrensninger for arbeidstakere fra de nye medlemslandene. Når det gjelder det som vi ikke kan regulere, det med servicedelen, kan vi ikke gjøre noe med det, men det vi kunne ha gjort noe med, er selvfølgelig velferdsordningene. Med

vårt forslag ville vi i hvert fall fått mer tid og anledning til å gjøre de nødvendige sikringstiltakene. Det er jo egentlig også et stort paradoks at komiteen faktisk uttaler at det er en fare for utnyttelse, men allikevel vil alle partiene åpne for friere arbeidsinnvandring uten at en eneste velferdsordning er sikret. Det vi trenger, er tid. Vi trenger tid til å gå igjennom velferdsordningene, og vi må hindre at personer kommer og får utnyttet det systemet.

Arbeidsinnvandring har også en annen negativ side som overgangsordningene ikke kan bøte på. Det går på lønnsnivået i medlemslandene. Det betyr at det vil være lukrativt, særlig for midlertidig utstasjonerte utenlandske arbeidstakere, å si ja til lønn som er helt uakseptabel sett i forhold til norske forhold. Det har den negative effekten at det utkonkurrerer norsk arbeidskraft. Vi må prøve å hindre at dette skjer, slik at vi får like konkurranseforhold. Men til det må jeg si at jeg er litt bekymret over de tiltak som flertallet i komiteen – Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV – foreslår. I deres forslag går en nemlig langt i å – hvis jeg får lov til å si det – «sovjetifisere» arbeidslivet. Tillitsvalgte skal nå gis en myndighetsrolle med rett til innsyn i alle arbeidskontrakter. Den friheten arbeidstakerne har, enten de er norske eller utenlandske, til selv å avtale arbeidsforhold innenfor lovens grenser, vil derfor ikke lenger være reell. Lønns- og arbeidsforhold er i utgangspunktet en avtale mellom arbeidstaker og arbeidsgiver, som ingen andre har noe med så lenge avtalen er innenfor lovens grenser. Det dette flertallet legger opp til i form av sin handlingsplan, er først og fremst et nytt arbeidsmarked på alle mulige områder. Det kunne ha vært interessant å få sett en analyse av konsekvensene av disse forslagene, for det er ingen tvil om at en rekke av disse 37 forslagene er så kostnadskrevende at det vil bli en ekstra belastning for alle deltakerne på det norske arbeidsmarkedet.

Til slutt vil jeg fremme Fremskrittspartiets forslag og signalisere at vi vil stemme for I-IV og mot VI. Vi vil også stemme imot forslagene nr. 1, 2 og 5.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:24:31]: Representanten Sandberg viste til at med Fremskrittspartiets forslag ville vi hatt bedre tid i forhold til fri bevegelse av tjenester, altså det at et utenlandsk selskap som kommer til Norge, kan ta med egne ansatte, men svaret på det er nei. Det ville ikke blitt noe bedre tid med Fremskrittspartiets forslag. Tvert imot er det slik at Fremskrittspartiet på dette tidspunkt ikke har fremmet noe forslag i forhold til den største utfordringen som er knyttet til utstasjonering av arbeidstakere fra 1. mai.

Så har Fremskrittspartiet i innstillingen vist til Regjeringens lovproposisjon, og som representanten Sandberg sa i sitt innlegg, der lå det ingen forslag i forhold til det med utstasjonering. Vil Fremskrittspartiet med sin stemmegivning forhindre at man iverksetter tiltak som er nødvendige for å forhindre undergraving av norske lønns- og

arbeidsvilkår? Eller er Fremskrittspartiet så opptatt av at man ikke skal ha reguleringer i arbeidslivet, at man vil stå med åpne øyne og se på at man setter ut arbeid til selskaper som lønner sine ansatte vesentlig lavere enn det man gjør i Norge, og med det undergraver norske lønns- og arbeidsvilkår?

Per Sandberg (FrP) [13:25:57]: Når det gjelder god tid, er det for å legge til rette for eller sikre og eventuelt endre velferdsordninger, slik at en ikke får utnyttet dem.

Når det gjelder det representanten Schjøtt-Pedersen er bekymret for, har vi signalisert at når vi har meldingen til behandling, står vi kun på våre primære løsninger. Så har vi fått Ot.prp. nr. 44 til behandling, og jeg regner med at den også skal ha samme fremdrift, slik at vi får gjort de vedtakene som er nødvendige i forhold til de områdene som Schjøtt-Pedersen peker på, før 1. mai. Det tar jeg for gitt, og da blir det Fremskrittspartiets oppgave å finne eventuelle subsidiaire løsninger. Men jeg kan allerede nå signalisere at majoriteten av de forslagene som handlingsplanen til Arbeiderpartiet inneholder, vil Fremskrittspartiet gå imot, for det er et direkte angrep på arbeidstakeren og næringslivet, som Fremskrittspartiet ikke vil være med på. Men jeg kan også signalisere at vi vil støtte de partiene som ønsker å styrke overvåkning og sikring av lovens eksistens i dag.

Kari Lise Holmberg (H) [13:27:27]: Fremskrittspartiet er sterk i sin kritikk av Regjeringens prosess. Men det er da lenge siden Regjeringen varslet en snuoperasjon, og både medieeksemplene og Dokument nr. 8-forslagene har kommet etterpå. Regjeringens grunnlag er jo basert på tverrdepartementale grupper og på rapporter som er lagt fram. Så jeg synes det er forunderlig at partier lager så stor dramatik av dette.

Det er betryggende at Regjeringen har et utgangspunkt for å ta beslutninger, og de beslutningene skal vi komme tilbake til i diskusjonen i forbindelse med den lovproposisjonen som er lagt fram.

Jeg vil én gang til utfordre Fremskrittspartiet til å moderere sin kritikk når vi nå vet at Sverige faktisk ligger etter oss i prosessen.

Per Sandberg (FrP) [13:28:33]: Det skal være meg en glede å forsterke kritikken, for når representanten Holmberg viser til den svenske prosessen, anbefaler jeg henne å se på den prosessen som Sverige har vært igjennom. Sverige har hatt grundige undersøkelser, utredninger og vurderinger i forhold til utfordringene. Og de har brukt lengre tid. Men når de fatter sine vedtak, blir det gjort på et grunnlag som er helt annerledes enn det som Regjeringen her legger fram i sin proposisjon. De har sett at utfordringene er mye større enn det denne regjeringen har sett, og er derfor også mye mer restriktive i forhold til de vedtak som de kommer fram til.

Men jeg er enig med representanten Holmberg i at Arbeiderpartiet og SV også bør ha samme kritikken, for de har heller ikke på et tidlig nok tidspunkt klart nok signa-

lisert at de ønsker seg overgangsordninger. Det var det bare Fremskrittspartiet og Senterpartiet som gjorde.

Og når det gjelder det utvalget som Regjeringen hadde nedsatt for å se på denne ordningen, som representanten Holmberg viser til, kom det helt klart fram at de møtte sterk kritikk for å ha unntatt rapporten. Det var ikke Fremskrittspartiet som gav den kritikken, det var det pressen som gjorde, og det stiller jeg meg helt bak.

Heikki Holmås (SV) [13:30:07]: Jeg synes Per Sandbergs utfall her mot SV er litt spesielt, for hele utgangspunktet vårt var at vi hadde nøyaktig den samme analysen som Regjeringen, nemlig at den store utfordringen ikke knytter seg opp til enkeltmennesker fra de nye medlemslandene som kommer til Norge for å søke om arbeid, men knytter seg opp til at man som bedrifter, via utleie av arbeidskraft og som selvstendig næringsdrivende kan komme over og jobbe på et lønnsnivå som Per Sandberg beskrev som 955 kr pr. måned i minstelønn. Det er det som er den store utfordringen, ikke det som går på overgangsordning, og derfor fremmet vi også forslag. Og det er derfor jeg lurer på hvorfor Per Sandberg overhodet ikke nevner, strengt tatt, i sitt innlegg at hvis man gjør slik som Fremskrittspartiet foreslår, nemlig stopper innvandringen og viderefører dagens regelverk i forhold til de nye medlemslandene, vil likevel arbeidstakerne, utleide mennesker fra de nye medlemslandene og alle de andre som jobber som selvstendig næringsdrivende eller selskaper, kunne komme og jobbe til vesentlig dårligere lønns- og arbeidsvilkår. På det punktet har altså ikke Fremskrittspartiet varslet noe forslag eller støtte.

Per Sandberg (FrP) [13:31:28]: Nå vil det jo vise seg hvorvidt Fremskrittspartiet støtter den ene eller den andre retningen. Men bare for å ta et eksempel: Sentral-skattekontoret for Utenlandssaker ligger i Sandnes. Der skal alle sammen registreres. Så er spørsmålet: Blir de registrert, og hvem er det som har kontroll med det? Det er selvfølgelig utfordringer som vi må ta, og jeg har fått en mengde tilbakemeldinger i løpet av den siste uka som går på dette systemet. Vi har også noen skatteavtaler – vi har faktisk en skatteavtale med Polen. Spørsmålet er: Hvem driver kontroll med de skatteavtalene som vi har med disse landene? Når det kommer en polsk arbeider til Norge, er det ikke noen skatteplikt før det har gått 183 dager. Da skal en eventuelt begynne å betale skatt. Men er det noen kontroll på det? Det er slike utfordringer vi må ta, og jeg sa i mitt innlegg og i en tidligere replikk at her vil Fremskrittspartiet være med og stramme inn. Men det kan vi gjøre underveis. Det er ingenting fra flertallet verken på den ene eller andre siden nå som går på overgangsordninger som vil stramme inn i forhold til dette, for åpningen skjer fra 1. mai uansett.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Heikki Holmås (SV) [13:33:10]: I debatten om EØS-utvidelsen kan vi få et inntrykk av at sosial dumping er

noe som kommer med utvidelsen, nærmest flommende inn fra de nye østeuropeiske landene. Det er et standpunkt som er feil, og det er et standpunkt som vi i SV hele tiden har vært klar over er feil. For sosial dumping i Norge skjer nå. Mandag 24. november stod det i Aftenposten at det etter en razzia i Oslos uteliv en helg ble avslørt at 183 ansatte ble tatt for svart arbeid. Hva forteller dette oss? Det forteller oss to viktige ting. Det forteller oss at fokuset i debatten om sosial dumping alltid er på den som jobber svart, og ikke på den som ansetter svart. Det forteller oss også at det er altfor lett å slippe unna kontroll for de bedriftene som tilbyr arbeidstakere gale og dårligere lønns- og arbeidsvilkår, og at det er lønnsomt for dem å drive på på den måten. Det lønner seg i Norge å være kjeltring i forhold til sosial dumping. Et eksempel på dette hadde vi også på TV 2-nyhetene, eller på Dagsrevyen, jeg husker ikke helt, med en bedrift i Norge som to ganger i løpet av en ganske kort periode ble tatt for å ansette arbeidskraft utleid av et leiefirma, og det viste seg at dette var mennesker som ikke hadde lovlig opphold i Norge, som ikke hadde arbeidstillatelse i Norge.

Byggenæringen tok opp problemet med sosial dumping i samarbeid med fagbevegelsen og offentlige myndigheter i prosjektet «Seriositet i byggenæringen», og Skanska-direktøren var ute i Aftenposten og uttalte i etterkant at han aldri hadde trodd at forholdene i hans egen næring var slik som de var. Underentreprenører jobbet svart, gjerne med arbeidskraft uten lovlig opphold. Det fantes brudd på arbeidsmiljøloven, skatteregler og en flora av underselskaper, hvorav noen kun bedrev salg med falske fakturaer. Senere er dette vist både av skattemyndighetene og av andre.

Alle i denne salen er enige om at problemet med sosial dumping kan bli større ved EØS-utvidelsen. Politiet har i flere sammenhenger uttalt at tidligere kunne man faktisk gripe fatt i arbeidstakerne og si: Du har ikke lovlig opphold, og dermed har du heller ikke lov til å jobbe her. Denne adgangen vil på en måte forsvinne fra og med EØS-utvidelsen. Da vil alle sammen ha lovlig opphold og ha muligheten til å ta seg arbeid. Det er all right i seg selv, under forutsetning av at dette ikke fører til dårligere lønns- og arbeidsvilkår på det norske arbeidsmarkedet, både for de folkene som kommer fra de nye medlemslandene, og de folkene som allerede i dag befinner seg på det norske arbeidsmarkedet. Denne saken handler derfor først og fremst om hva vi vil gjøre med sosial dumping i alle sine fasetter og avskygninger. Det pussige er at dette sier Regjeringen at den er helt enig i. I Ot.prp. nr. 44, som ble fremmet på fredag, står det at det er

«to hovedbegrunnelser for forslaget om overgangsregler. For det første kan det bidra til å forebygge mulig sosial dumping med de negative konsekvenser det kan ha for arbeidsliv og næringsliv, slik partene i arbeidslivet også er opptatt av. Det skal imidlertid bemerkes at de største utfordringene på dette feltet trolig vil gjelde tjenesteytere og utsendte arbeidstakere på midlertidig tjenesteoppdrag i Norge».

Her er altså flertallet i kommunalkomiteen helt enig med Regjeringen. Men vi sitter igjen med noen spørsmål etter denne behandlingen, som har gått i flere ledd. Først kom en stortingsmelding der man ikke tenkte seg noen overgangsordninger, og der man ikke tenkte seg noen som helst slags styrking, slik vi kan lese meldingen, verken av Arbeidstilsynet eller andre kontrollinstanser i forbindelse med EØS-utvidelsen. Og så, når man ikke fremmer noen forslag i meldingen, men kommer senere og snur helt om og sier at vi går for overgangsordninger likevel, og kommer tilbake igjen med en odelstingsproposisjon som vi skal behandle senere, som etter min oppfatning heller ikke klagjør de vesentlige punktene knyttet til overgangsordninger, nemlig lønns- og arbeidsvilkår, så sitter vi igjen med det store spørsmålet: Hvorfor vil ikke Regjeringen fremme tiltak mot sosial dumping som virker på det området der Regjeringen selv mener at utfordringene er størst, nemlig i forbindelse med utleie av arbeidskraft til Norge, i forbindelse med annen tjenesteyting som går på anbudskonkurranse, og i forbindelse med selvstendig næringsdrivende som kan komme til Norge og jobbe akkurat som de vil?

Hvis vi vil styrke kampen mot sosial dumping, skal vi gjøre det som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har fremmet et trettitalls forslag om, som Regjeringen kunne støttet noen av, om ikke alle. Om det var noen de fant at de ikke kunne støtte, kunne de støttet noen av de vesentlige punktene dersom de overhodet mente at tiltak mot sosial dumping i arbeidsmarkedet faktisk var en vei å gå.

Regjeringen fremmer altså forslag om overgangsordninger, og det er vi enig i at vi bør ha. Men når det gjelder det Regjeringen mener er den største utfordringen, er de ikke på linje med flertallet, men de er heller ikke etter min oppfatning oppe og står i forhold til det. De sier at her kan vi vente og se hvordan utviklingen går. Min klare oppfatning er at det er ingen vits i å vente og se, all den tid vi vet at sosial dumping skjer i Norge nå. Derfor mener jeg at Regjeringen slår seg selv lite grann på munnen når de sier at vi skal vente og se.

Det grunnleggende spørsmålet som denne saken reiser, er: Hvilke arbeidsforhold skal vi ha i Norge i dag, hvilke lønnsforhold skal vi ha i Norge i dag, og hvordan skal vi oppnå de målsettingene vi setter oss? Da er SVs klare oppfatning at i det norske arbeidsmarkedet skal alle som deltar, ha norske lønns- og arbeidsvilkår. Det er dette jeg mener det er politisk uenighet om.

NHO og Regjeringens medlemmer har på forskjellige tidspunkt uttalt ting som går i retning av at vi i Norge ikke kan ha det høye lønns- og arbeidsnivået som vi har. Vi kan nemlig ikke bekle oss med et høyere lønns- og arbeidsnivå enn våre konkurrentland. De reineste ord for pengene var det NHO som gav oss på høringen. De gav oss to punkter. Det ene var at enhver arbeidstaker i en bedrift i Norge, norsk eller utenlandsk, vil lønnes etter bedriftens til enhver tid gjeldende lønnsystem. Dette innebærer at det i praksis ikke vil forekomme sosial dumping på arbeidsmarkedet innenfor EØS-området. Kjenn lite grann på den! Det betyr altså at hvis en norsk bedrift vel-

ger å ansette polske medarbeidere utleid gjennom et polsk utleiebyrå til minstelønn, som Per Sandberg hevder var 955 kr i måneden, er det ikke sosial dumping fordi det er innenfor bedriftens avlønningssystem og derfor ikke sosial dumping. En fiffig formulering fra NHOs side.

Den andre klare uttalelsen de kom med, var at det viktigste i saken var å definere begrepet «sosial dumping» slik at det verner utenlandske arbeidstakere mot diskriminering, ikke – og her kommer det – slik at det beskytter mot utenlandsk konkurranse eller beskytter dagens tariff lønn. NHO sier klart, svart på hvitt: Vi er ikke opptatt av å bevare og beskytte dagens tariff lønn. Vi vil ha ned lønningene i Norge.

Min mistanke og min klare oppfatning når Regjeringen ikke vil være klarere enn de er med hensyn til konkrete tiltak mot sosial dumping, er at de også ønsker at lønns- og arbeidsvilkårene i Norge skal ned. Vi skal utsettes for mer konkurranse slik at de presses ned. Dette gjelder både lønsvilkårene for de folkene som omfattes av en overgangsordning, og lønsvilkårene for dem som er med i tjenesteyting, og som kommer til Norge og deltar. Det er her viktig å klargjøre hvilke lønsvilkår det er vi vil ha.

Da vil jeg gjerne sitere fra Ot.prp. nr. 44 for 2003-2004, som kom på fredag, der UDI sier:

«De foreslåtte vilkårene ifht lønns- og arbeidsvilkår vil være de samme som følger av utlendingsforskriftens § 2 første ledd nr. 2.»

Så kommer det:

«Dette er vilkår som i dag ikke er enkle å håndtere.

Hva som er ment med at lønns- og arbeidsvilkårene ikke må være dårligere enn det som følger av gjeldende tariffavtale, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke er ikke klart».

Så sier Regjeringen at vi vil fortsette å ha det uklart. Det er da jeg sier at når tilsynsmyndighetene, de som skal sørge for at de som kommer til Norge, skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår, mener at tilsynsgrunnlaget for håndhevelsen er uklart, hva i all verden er da Regjeringens begrunnelse for ikke å ville klargjøre dette? Med min begrensede juridiske kompetanse vet jeg at det som ligger til grunn for dem som skal håndheve et lovverk, er forarbeidene, og forarbeidene er først og fremst det som ligger i lovverket. Her sier altså tilsynsmyndighetene at de forarbeidene er uklare. Da skjønner jeg at det Regjeringen har en strategi for her, er å fortsette å ha uklare bestemmelser i forhold til hvilke lønns- og arbeidsvilkår man ønsker å ha, og den skyggedalen tenker man skal fortsette etter en EØS-utvidelse. Da vil vi ikke kunne klare å opprettholde norske lønsvilkår for de folkene som kommer på overgangsordning, verken i arbeidsmarkedet eller i tjenestemarkedet. Det mener jeg er en fallitterklæring for det norske arbeidslivet, hvor vi faktisk har oppnådd verdens høyeste produktivitet pr. arbeidstime, bl.a. på grunn av at vi har hatt det arbeidsmarkedet som vi har hatt, og den reguleringen av arbeidsmarkedet som vi har hatt. Dette er Regjeringen nå i ferd med å gi avkall på, med Fremskrittspartiets velsignelse.

I SV har vi vært opptatt av å være konstruktive. Vi har vært opptatt av å fremme nye forslag som møter de nye utfordringene. Det er veldig mange tiltak som er kommet, ikke bare fra fagbevegelsen, slik som det hevdes fra Fremskrittspartiet og ikke minst fra Kari Lise Holmberg, men også fra byggenæringen selv, og også fra alle de forskjellige offentlige etater som har uttalt seg. Det det er snakk om, er hvorfor ikke innføre registrering av alle utenlandske arbeidstakere i Norge istedenfor bare innenfor byggenæringen og oljenæringen, slik som det er i dag. Hvorfor ikke gjøre det? Hvorfor fremmer man ikke konkrete forslag og støtter flertallet når man sier at dette vil vi gjøre? Hvorfor sier man ikke at Arbeidstilsynet skal ha muligheten til å overvåke lønns- og arbeidsvilkår som fastsatt i allmenngjorte tariffavtaler? Hvorfor sier man, om dette som liksom er virkemidlet vi skal bruke for å gjøre noe med lønns- og arbeidsvilkårene og for å sørge for å ivareta norske lønns- og arbeidsvilkår, at man ikke skal ha noen tilsynsmyndighet som skal overvåke det? Hvorfor vil man ikke gå inn og la Arbeidstilsynet, som i dag tross alt gjennomfører mye av kontrollen med de utenlandske arbeidstakerne, også overta ansvaret for å overvåke lønnsvilkårene for de menneskene som kommer hit på overgangsordninger? Hvorfor vil man ikke være med på å støtte opp under og utvide den regionale verneombudsordningen, som fungerer veldig bra innenfor byggenæringen? Hvorfor vil man ikke være med på å se på om ikke dette skal utvides til å gjelde flere folk? Hvorfor vil man ikke allerede nå slutte seg til en rekke av de helt konkrete tiltakene som flertallet går inn for?

Jeg mener som sagt at det har vært gjort et godt og konstruktivt stykke arbeid fra et flertall i komiteen, som har kommet fram til mange gode og konkrete tiltak som det vil være mulig å bygge videre på hvis man er opptatt av å gjøre noe med sosial dumping. Spesielt innenfor byggebransjen er det klart at sosial dumping er en utfordring, særlig innenfor en del av områdene der språket ikke er det som avgjør om man kan jobbe i Norge eller ikke. Sosial dumping vil nemlig ikke først og fremst utfordre arbeidsplassene til statsråd Erna Solberg eller stortingsrepresentant Heikki Holmås, eller til advokater eller til veldig mange andre mennesker som lever av å bruke språket. Det vil utfordre alle dem som allerede i dag har de dårligste lønns- og arbeidsvilkårene.

Vi har i Norge i dag en omfattende utstøting fra arbeidslivet. Og uten å komme med flere og bedre tiltak mot sosial dumping tror jeg at denne utstøtingen vil fortsette. Derfor synes jeg at det prinsipielle i denne saken viser at de store skillene mellom venstresiden og høyresiden i politikken overhodet ikke er hva Kari Lise Holmberg mener er storm i et vannglass eller lett «overilt».

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:47:31]: Representanten Holmås fra SV gikk i sterke ordelag imot sosial dumping og ville ha overgangsordninger. Det synes jeg er veldig flott, og mye av det han sa i sitt innlegg, kan jeg faktisk være ganske enig i.

SV fremmer forslag om å gi EØS-borgere samme rett til norskopplæring som andre utenlandske statsborgere med arbeids- og oppholdstillatelse i Norge. Tidligere vet vi også at SV har foreslått at alle asylsøkere skal ha rett til norskopplæring. Jeg synes dette virker noe underlig. Mitt spørsmål er: Har SV analysert konsekvensene av alt dette? Og har de regnet på hvilke ressurser dette i så fall vil kreve, og hva det vil koste å gjennomføre alle disse forslagene om norskopplæring?

Heikki Holmås (SV) [13:48:42]: Hvis jeg ikke tar helt feil, hadde vi vel lagt inn omtrent 100 mill. kr til opplæring for både asylsøkere og andre, også EØS-borgere, i statsbudsjettet for inneværende år.

Nå kommer det en sak senere i år der vi skal behandle akkurat dette med norskopplæring. Jeg tror ikke at problemstillingen i forhold til norskopplæring vil bestå i at det kommer masse nye mennesker som vil ønske å lære norsk. Men for alle de menneskene som ønsker å bosette seg i Norge, er det en fordel å lære språket. Norge, som er en liten språknasjon, har faktisk også en fordel av at flere mennesker lærer seg dette språket. Vi har behov for at de lærer seg norsk for å kunne delta i det norske demokratiet, og for å kunne delta på alle mulige måter innenfor arbeidslivet. Ikke minst vil partene i arbeidslivet ha et stort behov for at disse menneskene lærer seg norsk.

Derfor synes jeg at det er litt rart at både Fremskrittspartiet og regjeringspartiene, og i og for seg også Arbeiderpartiet i denne saken, mener at dette er en ting som ikke er viktig for organisering av arbeidstakerne i et ordentlig arbeidsliv, men tvert imot noe man kan overlate til arbeidsgiver å ta seg av. Jeg mener det er dårlig språkpolitikk fra norsk side.

Ivar Østberg (KrF) [13:50:14]: En samlet komite fastslår at «det norske arbeidsmarkedet skal være et åpent og ryddig arbeidsmarked uten sosial dumping». Komiteen slår videre fast at det derfor er «en viktig oppgave å sørge for at arbeidstakere som kommer til Norge, tilbys likeverdige lønns- og arbeidsvilkår, og at myndighetene og partene i arbeidslivet samarbeider for å hindre at useriøse aktører utnytter situasjonen til egen kortsiktige vinning».

SV gjentar flere ganger i innstillingen at arbeidstakere fra de nye medlemslandene som jobber i Norge, «har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med gjeldende tariffavtale».

Lønns- og arbeidsvilkårene i Norge er gode. Det har ført til utflagging av bedrifter, fordi disse taper i konkurransen i det globale markedet. Ser ikke SV at kravet om samsvar med gjeldende tariffavtale fastsatt av Stortinget fratrar partene i arbeidslivet deres rett og ansvar? Ser ikke SV at dette kravet kan føre til at arbeidsplasser i Norge kan gå tapt, nettopp fordi norske bedrifter blir tvunget til utflagging?

Heikki Holmås (SV) [13:51:40]: Ja, det var rene ord for pengene! Ivar Østberg mener altså at vi godt kan redusere lønns- og arbeidsvilkårene for å unngå utflagging

av norske bedrifter. Det er interessant å høre at Kristelig Folkeparti nå har tatt det standpunktet. Jeg leste riktignok Finansavisen forrige uke, og der stod det klart – svart på hvitt – om hvordan veldig mange av de utflaggingsplanene som var gjennomført, nettopp var gitt opp på grunn av at produktiviteten i utlandet var lavere enn i Norge.

Det er klart at det er noe utflagging fra Norge. Og det er klart at i forhold til å gjøre en god del manuelle ting vil vi miste bedrifter i Norge. Det er vi klar over at vi vil. Spørsmålet er om vi skal reonsere på viktige lønns- og arbeidsvilkårskrav på arbeid som utføres i Norge. Vi vil aldri kunne vaske f.eks. skoler i Norge i utlandet. Vi vil aldri kunne bygge verken storting eller gardermobane i utlandet. Og vi vil aldri kunne bygge flere utleieboliger til bostedsløse eller andre i utlandet. Og da er spørsmålet: Synes vi at de boligene skal bygges under norske lønns- og arbeidsvilkår, eller synes vi det ikke? Der var det tydelig hva Kristelig Folkeparti mente.

Presidenten: Skulle representanten Holmås ta opp forslagene nr. 1 og 2?

Heikki Holmås (SV) [13:52:54]: Det høres ut som en utrolig god idé.

Presidenten: Da har representanten Heikki Holmås tatt opp de forslag presidenten refererte til. Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Anita Apeltun Sæle (KrF) [13:53:22]: Utvidinga av EU mot aust er ei utfordring, ikkje i første rekkje for Noreg, men for EU, m.a. for Tyskland og Austerrike. Vi har faktisk liten grunn til å tru at Noreg er destinasjon nr. 1 for hordar av menneske frå Polen og dei baltiske landa. Mange EU-land ligg nærare, er større og meir attraktive for dei som søker arbeid utanfor heimlandet. Men nokre kjem nok til Noreg. Lat det vera heilt klart: Noreg og Vest-Europa står overfor store utfordringar når ein no opnar arbeidsmarknaden for 75 millionar velutdanna arbeidstakarar frå lågkostland. Lat oss ikkje gløyma føresetnadene: Dei må klara seg sjølve til dei får jobb, og jobb må dei skaffa seg innan seks månader. Finn dei ikkje arbeid, må dei dra frå landet. Eg trur at mange som kjem hit på lukke og fromme, anten er svært dyktige eller har ei attraktiv utdanning som gjer at dei raskt får arbeid. Slike vil vera ein vinst for landet vårt. Dei vil vera folk som vi treng, folk som aukar produktiviteten vår – sjølv om han er høg, slik òg Heikki Holmås peikte på – folk som vil vera eit pluss, folk som betyr eit framsteg. Vi treng jo ikkje noko vern mot dei.

No kan sjølv sagt menneske som kjem frå ein annan kultur, med eit lønnsnivå som er ein tidel av vårt, i ein overgangsperiode koma til å akseptera lågare løn. Dei kan til og med hentast til ledige jobbar, og slik kan norsk arbeidskraft verta sterkt utfordra. Apropos kjeltringoppførsel, som representanten Heikki Holmås nemnde: Slikt må ein òg rydda opp i før 1. mai. Verda er ikkje berre ein vakker stad, og det er eit problem, EU-utviding eller ikkje.

Sjølv om det norske kostnadsnivået vil jamna ut slike startkomplikasjonar, vil ikkje Regjeringa ta sjansen på at vi vert utkonkurrerte. Derfor gjer vi det som dei fleste EU-landa òg har bestemt seg for, og innfører overgangsordningar. Det gler meg at så mange har sagt at dei er glade for det. Vi kan vera glade for noko saman.

Vi vil at alle som jobbar og bur i Noreg, skal ha norske løns- og arbeidsvilkår. Det skulle berre mangla. Dei har jo norsk bu- og kostnadsnivå. Lat det vera klart for alle: Regjeringa skal gjera det som er nødvendig, for å hindra sosial dumping og velferdsturisme. Det kan verta tørt, men det vert i så tilfelle tørt saman med Sverige, Finland, Danmark, Tyskland osv. Eg kan ikkje førestella meg at arbeidsinnvandringa frå Aust-Europa vil knusa velferdsordningane og arbeidsrettane i desse landa, utan at ein får ein politikk og ei rettsutvikling på desse områda. Inntil då har Regjeringa i lovproposisjonen som kom før helga, Ot.prp. nr. 44, opna for såkalla mellombels vern, der tredjeldsregelverket kan takast i bruk ved ekstrem ubalanse. Det betyr at tilnæringsvis dagens regelverk eventuelt kan gjeninnførast.

Så forventar vi, som dei gjer i dei nye EU-landa, at økonomien der skal profittera på medlemskapen, og at løns- og kostnadsnivået skal jamna seg ut på sikt. Det er jo bra – for dei og for oss.

Eg nemnde at det ikkje er så mange som har som draum nr. 1 å koma til Noreg, og neppe frå dei nye EU-landa heller. Det viser også det faktum at den noverande frie arbeidsmarknaden på 375 millionar menneske berre har gitt ei tilstrøyming på ca. 4 000 i året, sjølv om vi er eit olje- og gassland, eit fiskeri- og oppdrettsland, ein kraftnasjon osv. Problemet for kort tid sidan var at det var nærast umogleg i Austevoll å få tak i nok svenskar, danskar eller finlendarar til å koma og ta eit tak. Dei jobba hardt for å få til det. Eg seier ikkje at estlendingane ikkje kan ha andre preferansar enn det svenskane og finlendarane hadde. Men dei går ikkje først og fremst mot Noreg. Dei må òg få ein jobb og forsørgja seg sjølve for å kunna slå seg til her. Så vil naturlegvis næringslivet vårt få større konkurranse frå verksemdar som tilbyr tenestene sine i den norske marknaden. Det føregår allereie, har det vore snakk om frå denne talarstolen. Her gjeld altså ingen overgangsordningar. Men arbeidarar frå andre land på mellombels oppdrag i Noreg er naturlegvis ikkje rettslause, og dei skal ikkje vera det. Dei er omfatta av dei sentrale reglane om vern i arbeidsmiljølova. Dersom dei ikkje vert det, er det kjeltringstrekar. Dei som har levert slike arbeidsoppgåver, skal til no ha mottatt norsk tariff-løn eller tilsvarande, i tillegg til fritt losji. Dei er altså langt på veg introduserte for vårt løns- og kostnadsnivå. Men dei er ikkje omfatta av vertslandet sine trygde- og velferdsordningar, så dei vert ikkje velferdsturistar.

Kristeleg Folkeparti er klar over at det kan verta utfordrande. Noreg har alvorlege problem alt no med eit lønnsnivå som er 30 pst. over Sveriges og Danmarks, og skyhøgt over landa i våre nærrområde, som f.eks. Baltikum. Det vil uansett gje oss utfordringar ved komande lønsforhandlingar, EU-utviding eller ikkje. Det er eit faktum, sjølv om vi ikkje ynskjer lønsreduksjon, for all del.

(Apelthun Sæle)

Verda vert mindre og meir oversiktleg for dei fleste, ein kan sjå korleis det er i andre land – sjå korleis det er over grensa. Men fordi vi kan oppleve ein usunn konkurranse, har Regjeringa fremja dei overgangsordningane som no også kjem i Ot.prp. nr. 44. Utgangspunktet for Kristeleg Folkeparti er at det skal stillast krav om fulltidsarbeid og vanlege løns- og arbeidsvilkår. Dersom det viser seg at dette sviktar, vil vi kunna setja inn beskyttelsesmekanismer.

SV og Arbeidarpartiet meiner at arbeidsinnvandrarak skal ha rett til bustad frå arbeidsgjevar. Eg finn det urimeleg. Bustad er dyrt, og det er vanskeleg for mange unge nordmenn å skaffa seg tak over hovudet. Det kunne jo koma til å bety at ein ungdom frå Litauen kan ta imot jobb med lågare løn enn ein ungdom frå Vardø som har skaffa seg bustad sjølv. For å sikra at alle har forsvarlege bustadforhold, er det nok med den ordninga som Arbeidstilsynet alt har, med tilsyn av dei innkvarteringsforholda som arbeidsgjevar eventuelt står for.

Eit vesentleg poeng for Kristeleg Folkeparti er no å få på plass ein mest mogleg smidig og hurtig prosedyre for å søkja arbeidsløyve. EØS-borgarar – altså EU-borgarar, franskmenn og den slags folk – kan fortelja om vandring frå dør til dør og frå kontor til kontor. Det er uverdig og rimeleg flautt. Vi treng ikkje eit byråkrati der den fremste oppgåva synest å vera å stikka kjeppar i hjula. Krav om hurtig behandling fører ofte også forenkling med seg.

På lang sikt er den demografiske verkelegheita slik i Noreg at vi er avhengige av arbeidsinnvandring. Det er både gamle og nye EU-land også, i enda sterkare grad enn vi. Problemet vert kanskje ikkje kampen om arbeid, men kampen om arbeidarar.

Fleirtalet i komiteen er oppteke av tiltak mot sosial dumping. Det er Kristeleg Folkeparti og Regjeringa også. I motsetning til det representanten Schjøtt-Pedersen påstår, seier vi igjen og igjen at norske vanlege løns- og arbeidsvilkår skal gjelda. Ot.prp. nr. 44, framlagd på fredag, har visst ført til at Arbeidarpartiet har forstått kva vi meinte. Det er eg glad for.

Tiltak mot sosial dumping treng ikkje å vera vedtekne før utvidinga. Dei vil nemleg vera såkalla ikkje-diskriminerande. Vi tek problema på dette området når dei kjem – og vi trur dei kjem – som normalt, i nært samarbeid med partane i arbeidslivet. Tariffnemnda vil sannsynlegvis koma med sitt vedtak i mai/juni.

Så vil også velferdsordningane koma under sterkt press. Vi er klart bekymra for at norske velferdsordningar skal kunna eksporterast ut av Noreg til lågkostland. Tiltak vil bli sette i verk for å hindra dette. Det vil vera ei utfordring vi vil dela med våre naboland.

Fin n Martin Vallersnes hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [14:03:01]: Jeg kunne først være fristet til å spørre representanten hvor det står

at Arbeiderpartiet foreslår å stille krav om at arbeidsgiver skal holde bolig. Det står at man må gi «informasjon om boforhold». Det er også i dagens utlendingsforskrift overfor land utenfor EØS-området krav til bolighold, og det er det vi her refererer til.

Ellers registrerer jeg at representanten prøver å skape klarhet i forhold til kravene som stilles til lønn. Men her er jo situasjonen at hennes medrepresentant Ivar Østberg nettopp, for et par minutter siden, skapte ny uklarhet om hva regjeringspartiene mener om lønn, ved å legge til grunn at man skulle kunne stille et annet krav enn tariff. Her blir jo da igjen spørsmålet til Kristelig Folkeparti, til Høyre og til Regjeringen: Hva er det man mener? Mener man det som står i høringsbrevet fra Regjeringen, som stadfestes som Regjeringens politikk i proposisjonen, hvor det står at det skal stilles krav om tarifflønn? Eller mener man, som både representanten Østberg og sakens ordfører i dag har gitt uttrykk for, at det ikke skal være krav om tarifflønn? Man må jo snart begynne å bestemme seg for hva man faktisk mener, så Stortinget har noe å forholde seg til.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [14:04:39]: Det gler meg at representanten Schjøtt-Pedersen forstår at eg er ute etter å skapa klarleik. Klarleik er av det gode. Det vi har sagt om igjen og om igjen, er at vanlege norske løns- og arbeidsvilkår gjeld. Det er stort sett tariffavtalar, det. Men nokre har ikkje tariffavtale, og då har dei gjengs løn.

Så kan eg vel seia det slik at i og med at det kom ein odelstingsproposisjon på fredag og formuleringane i lovtekstar ofte er det mest presise, så skal siste dokument gjelda.

Torbjørn Andersen (FrP) [14:05:44]: Regjeringen, Høyre og Kristelig Folkeparti nølte lenge med å komme på andre tanker i denne saken. Først nylig innså Kristelig Folkeparti at et felles og fritt arbeidsmarked fra dag én ville bli vanskelig for Norge, og at vi måtte ta dette over mer tid, mer gradvis.

Fremskrittspartiet har hele tiden hevdet at vi må ha overgangsordninger, uten at verken Høyre eller Kristelig Folkeparti har villet lytte. Da blir mitt spørsmål: Føler man ikke nå i Kristelig Folkeparti at det er litt pinlig å ha måttet endre syn så sent i denne saken?

Anita Apelthun Sæle (KrF) [14:06:39]: Nei, vi føler aldri at det er pinleg å ta gode avgjersler for folk og land. Vi har heile tida visst at utvidinga som EU bestemmer, og som vi på grunn av EØS-avtalen vert ein del av, ville skapa store utfordringar. Vi følte også at vi var avhengige av kva andre land gjorde, ikkje minst våre naboland Sverige – som dei fleste må reisa gjennom for å koma til Noreg – og Danmark, og sjølvsagt dei andre EU-landa. For å streka under kva som er Kristeleg Folkeparti sitt syn, er vi svært positive til den konklusjonen som vi no har kome til. Vi treng overgangsordningane. Vi treng dei fordi den utvidinga av EU som no går føre seg, er mot lågkostland, noko som vil skapa store utfordringar, ikkje

minst for dei nære landa Tyskland og Austerrike, men det vil sjølvsagt òg i nokon grad smitta over på oss. Vi treng overgangsordningar. Det er ikkje pinleg å innføra dei.

Heikki Holmås (SV) [14:08:21]: Jeg er glad for at Anita Apelthun Sæle vil bidra til å skape klarhet, og at hun i så måte refererer til at siste dokument gjelder. Det høres ut som en smart regel. Og i det siste dokumentet gjengis UDI:

«Hva som er ment med at lønns- og arbeidsvilkårene ikke må være dårligere enn det som følger av gjeldende tariffavtale, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke er ikke klart.»

Det er vel også en av grunnene til at UDI etter at oppholdstillatelse er gitt, i veldig liten grad har ført tilsyn med at lønns- og arbeidsvilkår faktisk overholdes.

Spørsmålet mitt er todelt til Anita Apelthun Sæle. Det ene er: Synes du, i forbindelse med EØS-utvidelsen, at det er naturlig at UDI kommer til å føre mer tilsyn med arbeidstakere som får opphold? Det andre er: Hva har Anita Apelthun Sæle tenkt å bidra med for at det som tilsynsmyndighetene mener ikke er klart, skal bli klart?

Presidenten: Presidenten vil minne om at en skal henvende seg til presidenten, ikke til representanten.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [14:09:43]: Dersom eg skal vera heilt ærleg, og det bør ein jo vera, trur eg det blir meir behov for tilsyn framover – iallfalla som ei overgangsordning til desse landa i aust, som er langt fattigare enn oss, kjem opp på eit nivå som gjer at innbyggjarane er tilfredse med å bu i sitt eige land, tilfredse med å jobba i sin eigen stat. Dei fleste vil jo vera det, men nokre vil altså koma og prøva å hausta litt av den rikdomen som finst i Vesten. Så eg trur at det kan vera meir behov for tilsyn iallfalla.

Vi har ikkje likeløn i Noreg. Ikkje alle har tariffløn i Noreg. Ein har lov til å laga avtalar med arbeidsgjevarane sin om løn. Den uklarleiken vil ikkje eg rydda av vegen slik at alle har lik løn, slik at det er veldig lett å kontrollera absolutt alt på dette området. Dette er eit ansvar som arbeidsgjevar har i forhold til arbeidstakar, og som partane i arbeidslivet har saman.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:11:08]: Eg skal fyrst føreta ei oppretting i innstillinga. Det går fram på side 26 at Arbeidarpartiet og SV ynskjer eigne informasjonskampanjar i dei nye EU-landa. På side 29 ser det ut som om Senterpartiet har same meining. Det er altså vårt syn slik det går fram på side 26, som er det rette.

Senterpartiet tok i haust initiativ til overgangsordningar, fordi det vil gjera det mogleg med langt betre førebuing av informasjon, nødvendige presiseringar i aktuelt lovverk og styrking av kontrollregimet, eventuelt oppretting av nye samarbeids- og kontrollinstansar.

Vi er tilfredse med at eit samla storting no går inn for overgangsordningar. Vi er overraska over Regjeringas framstilling. Det er jo ikkje slik at det er Regjeringa som her har fått støtte for sitt syn. Det er faktisk slik at det er Regjeringa som til slutt har gitt etter, då ho såg at det var eit fleirtal i Stortinget som ville ha overgangsordningar.

Vi trur det er viktig at ein førebyggjer, slik at utvidinga ikkje svekkjer tilhøva og arbeidet med å skapa meir ordna forhold i dei mest utsette delane av arbeidslivet. Vi synest det er oppsiktsvekkjande at Regjeringa held seg så passiv i forhold til kva utfordringar EU-utvidinga kunne medføra for Noreg. Det låg alt i haust føre utrekningar frå EU som antyda mellom 300 000 og 600 000 nye arbeidssøkjjarar frå dei nye medlemslanda. Det vart sagt at ca. 80 pst. av desse kom til å be om arbeid i Tyskland og Italia. Så vart det tidleg avklart at nettopp desse to landa reserverte seg mot fri flyt – dess større press på dei andre landa. Regjeringa si eiga arbeidsgruppe konkluderte på eit tidleg tidspunkt med det presset som kunne oppstå på dei nordiske landa.

Det er tankevekkjande at Regjeringa for det fyrste legg fram ein stortingsproposisjon før jul som gjeld EU-utvidinga, der det står at dei vil vurdere å utrusta Arbeidstilsynet med ein klausul om å kunna gripa inn dersom det vert oppdaga vesentleg dårlegare arbeids- og lønsforhold enn i dag. Så kjem Regjeringa med kap. 5 i St. meld. nr. 19 – det er jo fyrst etter eit vedtak i Stortinget der det blir bedt om ei eiga sak. Der varslar dei dialog med partane i arbeidslivet. Og sjølv ikkje når Regjeringa skjønar at det er fleirtal i Stortinget for overgangsordningar, gir ho etter og varslar det. Det er når Sverige som eit av dei siste landa, forutan Irland, varslar at dei vurderer overgangsordningar, at Regjeringa kjem på banen.

Det er svært uheldig at Stortinget så langt har så ulne dokument å halda seg til. Det er svært uheldig at det kjem ein lovproposisjon før handsaminga av meldinga er ferdig, ein lovproposisjon der det faktisk ikkje ser ut til at høyringa har vore særleg omfattande. Men det mest uheldige er sjølvsagt at Regjeringa til og med no varslar ei vente-og-sjå-haldning i forhold til dei utfordringane som kan koma.

Lat meg presisera at ein open og fri arbeidsmarknad i utgangspunktet er eit gode både for arbeidstakarar og for arbeidsgivarar, men det føreset ein marknad i balanse. Senterpartiet meiner at vi må ta omsyn til den nasjonale arbeidsmarknadssituasjonen. Vi må ta omsyn til dei over 100 000 ledige og dei mange andre som kunne vore på innsida av arbeidslivet – difor vårt initiativ til på den eine sida incentiv for å sikra endå fleire moglegheit til tilknytting til arbeidslivet og på den andre sida kvotar for å ta omsyn til dei bransjane som openbert strevar med å skaffa kvalifisert arbeidskraft. Vi meiner det forslaget òg ville gitt Noreg større moglegheiter til å førebu gode tiltak i høve til EU-utvidinga.

Så tek vi i denne saka eit initiativ, der vi overraskande nok berre får støtte frå SV, for å få moglegheit til å praktisera lovverket meir fleksibelt for arbeidssøkjjarar frå land utanfor EØS-området som alt oppheld seg i landet. Her har stortingsrepresentantar frå mange parti gått sterkt

ut i høve til å få til ordningar for nokre enkeltpersonar og for nokre familiar – som altså er godt integrerte i lokalsamfunn, som har arbeid og underhald seg sjølve, men som ikkje har krav på vern. Vi ynskjer ikkje dette som ei endring som vil svekkja asylinstituttet, men vi synest faktisk at vi kunne nytta moglegheita som no ligg i forslaget i dag, til at desse kunne søkja om arbeidsløyve frå Noreg. Det ville dermed vera eit verdig punktum frå norske styresmakter i ein situasjon der det faktisk bl.a. er UDI som med lang saksbehandling har medverka til at dei framleis er her i landet.

Senterpartiet står i lag med Arbeidarpartiet og SV om viktige tiltak for å hindra sosial dumping frå 1. mai. Høyringane komiteen arrangerte, har etter vårt syn forsterka behovet for klare meldingar. Verkelegheitsforståinga er tydeleg ulik mellom arbeidsgivarsida og arbeidstakersida. Då er det viktig å vera føre var, ha klare meldingar før 1. mai, både i høve til dei mange arbeidsgivarane og i høve til arbeidstakarane. Det bør verka preventivt både for dei bedriftene som planlegg å basera seg på rimeleg arbeidskraft, for dei arbeidstakarane som kjem med urealistiske forventningar, og for dei mange tillitsvalde og den viktige oppgåva dei har på den enkelte arbeidsplass. Vi meiner erfaringane tilseier norske løns- og arbeidstilhøve også ved anbod. Det er jo eit kjempeviktig punkt å få på plass. Krav til bustad og at tillitsvalde har fullt innsyn og tilgang på opplysningar om løns- og arbeidsvilkår i alle anlegg, er nødvendig. Ei godkjenningsordning for utlei-ge- og vikarbyrå er viktige tiltak i seg sjølve for å sortera ut useriøse bedrifter. Vi ynskjer òg snarleg å ratifisera ILO-konvensjon nr. 94 for å sikra spesifikke krav òg ved anbod i stat og kommune.

Erfaringane tilseier òg, med dei eksempla som har vore refererte seinast i dag, og som vi har sett i media, ei betydeleg styrking av kontroll- og tilsynsorgana. Eg vil utfordra statsråd Meyer til å konkretisera kva planar han har på dette feltet. Det kan ikkje vera tvil om at Arbeidstilsynet her har ei nøkkelrolle.

Vi er altså no i ein situasjon der Framstegspartiet på den eine sida har gått høgt opp på banen i høve til overgangsordningar, men der Framstegspartiet i dag skaper uklarleik i høve til korleis situasjonen vil bli etter 1. mai. Eg er glad for at dei i dag i alle fall har varsla at dei kjem til å gå veldig nøye igjennom både proposisjonen og dei tiltaka som er fremja frå fleirtalet i komiteen. Men eg synest det er pinleg at Regjeringa skaper forventningar om tiltak som skal motverka sosial dumping, og så er det viktigaste som blir varsla, ei avventande haldning.

Seinast no i debatten har regjeringspartia innbyrdes skapt stor uklarleik når det gjeld løns- og arbeidstilhøve, jf. Apelthun Sæle si forsterking med omsyn til kva som skal gjelda, Ivar Østberg sin replikk og ikkje minst saksordføraren frå Høgre, som går til angrep på dei i salen som meiner at tariffavtalar skal leggjast til grunn. Når Regjeringa er så veldig nøye med å avventa kva alle dei andre nordiske landa gjer, før dei i det heile kan tenkja seg å sjå på overgangsordningar, kvifor er det ikkje då slik at dei i det minste kunne sjå til dei andre nordiske landa, både Danmark, Finland og Sverige? Det som der

blir debattert, er eit betydeleg samarbeid med dei tillitsvalde på den enkelte arbeidsplass for å få til så ryddige tilhøve som mogleg. Det einaste som vi er fornøgde med i den proposisjonen som vi skal behandla seinare, er at det er varsla hurtige prosedyrar for sesongarbeidskraft – det skulle elles berre mangla, for dét står ein samrøystes komite bak.

Til slutt tek eg opp Senterpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [14:21:43]: Jeg har to utfordringer til representanten Meltveit Kleppa. Det gjelder ikke minst forslag nr. 1. Har Senterpartiet vurdert konsekvensene av et slikt forslag, med den tilstrømmingen av asylsøkere vi har til landet i dag? Hva vil konsekvensene bli, ut fra at vi vet at det faktisk sitter 17 000 mennesker i mottak i dag, hvis vi skal åpne for at alle disse skal få muligheten til å søke om arbeidstillatelse?

Min andre utfordring er i forhold til den handlingsplanen som er fremmet av LO, og som jo Senterpartiet er med på. Har Senterpartiet vurdert konsekvensene for den næringen de representerer, altså primærnæringen landbruk? For jeg tar det for gitt at også landbruket skal omfattes av alle de 37 tiltakene som foreslås i denne handlingsplanen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:23:09]: Eg får ei lei kjensle av at Framstegspartiet ikkje har vurdert dei doble signala som dei sender ut, med på den eine sida å gå hardt ut i forhold til overgangsordninga og på den andre sida no å vera dei som medverkar til at det kjem til å koma atskilleg fleire til Noreg etter 1. mai enn det som kunne vore situasjonen dersom ein hadde sett i gang ein del føre var-tiltak, som då fleirtalet i komiteen står saman om.

Til dei to spørsmåla: Eg vil presisera at forslag nr. 1 gjeld einskildpersonar og familiar som no har vore i Noreg i fleire år, og som er godt integrerte i eit lokalsamfunn, og likeins nokre få som er her av studiegrunnar eller i annan samanheng. Det er faktisk ikkje ei generell opning for alle dei som sit i asylmottaka.

Så har vi registrert at når det gjeld landbruket, har både Bondelaget og Landbrukets Arbeidsgiverorganisasjon sjølve peikt på at det er behov for ryddigare forhold enn i dag.

Ivar Østberg (KrF) [14:24:43]: Senterpartiet bad om klare meldinger, og Senterpartiet gir klare meldinger: «Norge trenger den kulturelle og økonomiske stimulans som immigrasjon og emigrasjon gir.» «Norge har en liten, åpen og internasjonalsert økonomi som presses av dereguleringer og liberalisering på stadig flere områder.» Og: «det er behov for en mer åpen innvandringspolitikk».

Og de har et forslag: Man skal legge til rette for arbeidskraft fra land utenfor EØS-området.

Jeg opplever ikke disse situasjonene fra innstillingen som klare og entydige, når det samtidig er en sterk kritikk av at Regjeringen ikke har vært raskt nok ute med å komme med tiltak som skal beskytte oss.

Trenger vi den mer åpne innvandringspolitikken som Senterpartiet etterlyser, eller skal vi beskytte oss, som Senterpartiet etterlyser?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:26:00]: Her har altså Senterpartiet gitt Kristeleg Folkeparti mulighet til å sikra fleirtal for eit forslag som ville gi nokre fleire utanfor EØS som er godt integrerte i våre lokalsamfunn, anledning til å bli her permanent. Det er éin måte å opna for arbeidsinnvandring på, utover den snevre forståinga som Regjeringa synest å leggja i dette omgrepet for tida.

Kortversjonen er: Ja, vi treng stimulans. Sjølv har vi foreslått kvotar. Det er ikkje tvil om at det trengst meir arbeidskraft i visse bransjar. Men vi ynskjer ikkje som Kristeleg Folkeparti å gå på akkord med alt som heiter løns- og arbeidsforhold, som er fastlagde over lang tid og bekrefta og befestta i Noreg.

Peter Skovholt Gitmark (H) [14:27:22]: Hvorfor er det alltid slik at når det diskuteres saker som omhandler EU, eller de fleste andre saker som kommer fra Regjeringen, så velger Senterpartiet en negativ innfallsvinkel?

1. mai blir historisk. 1. mai går EU fra å være en vest-europeisk union i hovedsak til å bli en alleuropeisk union. Samtidig vet Senterpartiet like godt som alle andre i denne sal at vi i den nærmeste framtid står overfor store utfordringer som går på mangel på arbeidskraft. Eneste mulighet for å dekke disse er på kort sikt arbeidsinnvandring. Hvorfor ser ikke Senterpartiet positive trekk også ved denne utvidelsen? Og hvorfor er det slik at Senterpartiet ene og alene fokuserer på problemer, når dette er en mulighetssak og dette er en av de løsningene vi ser på et problem?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:28:35]: Det kunne vera freistande å senda spørsmålet i retur: Kvifor i all verda skal landet ha ei regjering som i utgangspunktet er så positiv til alt som kjem frå EU, at dei ikkje er vakne for motførestellingar? For det er jo faktisk det som er bekrefta i denne saka.

Eg trur vår stemmegiving i Stortinget over lengre tid har vist at det er EU-direktiv som Senterpartiet utan vidare har slutta seg til. Og så er det då andre sider som vi synest er avgjerande viktig å ha ei kritisk haldning til: at Noreg her skal vera det landet i Europa som er mest ope og ikkje kan ta omsyn verken til arbeidsmarknadssituasjonen eller til dei mange som kunne vore tilknytte arbeidslivet dersom ein hadde sett inn meir krefter, og endå mindre til at alle andre land i Europa omtrent ber om overgangsordningar før Noreg finn det for godt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [14:30:10]: Venstre mener at innvandring er nødvendig og positivt for et samfunn,

også for det norske. Vi har i historien aldri vært selvforsynt når det gjelder mennesker, og Norge hadde sett vesentlig annerledes ut – på en negativ måte – dersom vi ikke hadde vært et åpent og inkluderende samfunn i det meste av vår historie. Mange nordmenn har reist ut i verden, og mange utlendinger har kommet hit for kortere eller lengre tid. Det har vært berikende for enkeltmennesker og for samfunnet.

Vårt samfunns sunnhet avhenger derfor av at vi i bunnen har en åpen og positiv grunnholdning til mennesker, uansett hvilket land de i utgangspunktet kommer fra. Venstre vil alltid være på vakt mot fremmedfiendtlige strømninger som skaper mistenksomhet og motvilje, og som er basert på generalisering av enkeltmennesker, enten det gjelder nasjonalitet, hudfarge, religion eller andre faktorer.

I valgkampen i 2001 var Venstre det eneste partiet som torde snakke høyt om arbeidsinnvandring, fordi vi i dette landet om ikke svært lenge vil ha et betydelig behov for flere hender for å kunne ta vare på vår verdiskaping og vår velferd. Hvis vi ikke er mentalt forberedt på dette og skaper et positivt klima for innvandring, kan vi komme meget dårlig ut når de store endringene i befolkningens alderssammensetning gjør seg gjeldende om kort tid.

Venstre er derfor svært fornøyd med og stolt av at Regjeringa har fulgt opp Venstres politikk på dette området og har gjort det enklere å skaffe den arbeidskraften bedrifter og det offentlige trenger, når arbeidskraft ikke kan skaffes innenlands. Dette står ikke i motstrid til det å sørge for økt sysselsetting av de mange ledige som vi allerede har i Norge.

Opposisjonspartiene er i den foreliggende innstillinga svært kritiske til at Regjeringa ikke er mer restriktiv og raskere ute med å varsle overgangsordninger etter EØS-utvidelsen 1. mai. Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet formulerer seg krast, kaller det oppsiktsvekkende og snakker om famling og mangel på handlekraft. Venstre vil ta avstand fra slike påstander. Dette handler åpenbart om en annen politisk grunnholdning – mens de tre partiene på sin side logrer for den proteksjonistiske delen av fagbevegelsen.

Fagbevegelsen er en viktig aktør i denne sammenheng. Regjeringa har trukket partene i arbeidslivet tett med seg i prosessen og vil gjøre det videre. Men det er ikke åpenbart at fagbevegelsen og landets borgere har fullstendig sammenfallende interesser i denne saken.

Noen partier velger å opptre som talerør for særinteresser, og det er deres valg. For Venstre er det viktig å understreke de folkevalgte uavhengighet og vårt ansvar for at alle landets borgere – og ikke bare noen av dem – skal ha mulighet til å komme med sine meninger.

Det er ikke så lenge siden Arbeiderpartiet og SV uttrykte seg langt mer positivt om arbeidsinnvandring – med forsiktighet i forhold til restriksjoner og overgangsordninger – men nå kappes de med de mest nasjonalistiske partiene i sin retorikk. Dette har også noe å gjøre med det klimaet samfunnsdebatten har, og med vår evne til å finne vår plass i den åpne verden. Slik sett er det positivt

at en samlet komite tross alt uttaler seg positivt om EU- og EØS-utvidelsen, som gir mennesker i Øst-Europa den økte friheten og de nye mulighetene som de for mange år siden ikke hadde bak jernteppet. Nordmenn er vant til å reise nær sagt hvor som helst i verden, og det tar seg dårlig ut at vi på hjemmebane er snevre nasjonalister.

Et utvidet EØS-område vil gi flere enkeltmennesker en sjanse – også nordmenn som vil til andre land – og vil gi Norge økt mulighet til å rekruttere den arbeidskraften som vi trenger i framtida. Venstre slutter seg til Høyre og Kristelig Folkepartis positive merknader på side 9 i innstillinga. Det er dette som er det viktigste i saken, og som ikke bør overskygges av bekymring og svartmaling. Det betyr ikke at Venstre ikke ser utfordringene i denne saken og sjølsagt vil ta dem på alvor – som Regjeringa gjør.

Venstre slutter seg til komiteens merknad om at Norge skal ha «et åpent og ryddig arbeidsmarked uten sosial dumping». Vi mener at det er viktig med konkurranse også når det gjelder pris, men at dette ikke uten videre skal blandes sammen med sosial dumping. Jeg vil ikke gå inn på ytterlige enkeltspørsmål, men slutter meg til de merknader som våre regjeringspartnere er med på.

Tross kritikken fra opposisjonen viser innstillinga at Regjeringa får gjennomført sin politikk i denne saken. Det er Venstre godt tilfreds med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heikki Holmås (SV) [14:35:08]: Venstres vei i denne saken har vært mer vinglete enn noe annet partis. Det er jo ikke lenger siden enn valgkampen, ifølge Trine Skei Grande, at man var veldig for arbeidsinnvandring fordi man skulle sikre Norge arbeidskraft.

Men det er jo ikke *det* som har vært hovedargumentet de gangene jeg har møtt Trine Skei Grande i debatt. Hovedargumentet har vært Venstres liberale grunnholdning, som på en måte går ut på at mennesker er født frie, og at man skal kunne reise hvor man vil i verden – i en ideell verden. Men jeg legger merke til at Regjeringen ikke har noen punkter der man sørger for at mennesker fra områder utenfor EØS skal kunne få muligheten til å komme til Norge – noe både SV og Senterpartiet har i denne saken. Senterpartiet er altså mer liberale overfor mennesker utenfor EØS-området enn det Venstre er i denne saken. Det er kanskje noe som bør få Venstre-folk til å riste på hodet.

I fjor syntes Trine Skei Grande at det var en katastrofe at SV ville vurdere overgangsordninger dersom man ikke fikk på plass tiltak mot sosial dumping. Nå registrerer jeg altså at det er Trine Skei Grande som går inn for overgangsordninger, og at det er vi som er mest opptatt av at man får tiltak mot sosial dumping.

Trine Skei Grande (V) [14:36:38]: Ettersom representanten Heikki Holmås påstår at Venstre har vinglet i denne saken, skal jeg med letthet finne noen fine avisutklipp som viser hvordan representanten Holmås har vinglet i denne saken.

Vi har vært for arbeidsinnvandring. Vi er også for det vi har kalt en ærlig dør inn til Norge – også utenfor EØS-området. Vi er opptatt av å finne de ordningene som gjør det mulig. Vi har sagt at vi ikke ønsker overgangsordninger, men etter hvert som rettighetssystemet i forhold til EU har utviklet seg, ser vi at det har gitt en del åpninger med hensyn til sosiale rettigheter i Norge knyttet til f.eks. barn som ikke er i landet, som vi er åpne for å ha overgangsordninger for. Men vi ønsker et åpnest mulig land, vi ønsker det åpnest mulig med hensyn til arbeidsinnvandring. Også utenfor EU-området ønsker vi ordninger som kan ivareta dette. Men nå er det tross alt denne saken som står på dagsordenen. Vi og Regjeringa har stått stapphardt på de punktene som vi alltid har stått stapphardt på her. Det er SV som har sprunget etter Arbeiderpartiet for å prøve å få være med i en gruppe sammen med fagbevegelsen. Og der har det vært mye vingling fra SVs side.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Steinar Bastesen (Kp) [14:38:13]: Som et verdikonservativt sentrumsparti vil Kystpartiet at folk flest skal ha mulighet for arbeid, medbestemmelse og et godt miljø der de bor og har sine sosiale nettverk. Og for å sikre stabil bosetting må vi leve etter prinsippet om å flytte kapital, ikke mennesker.

Innad i det enkelte land må det føres en distriktpolitikk som hindrer avfolking av bygdene og befolkningspress i byene. Internasjonalt må vi hjelpe de fattige landene til å klare seg selv og til å få en demokratisk styreform som sikrer en rettferdig fordeling av ressursene i samfunnet. Bare på en slik måte kan man hindre at folk i fattige land tvinges til å forlate sin familie for å søke arbeid utenlands.

Etter Kystpartiets mening kan turisme og en begrenset og gjensidig utveksling av forskere, spesialister og studenter bidra til utvikling og bedre forståelse mellom ulike land og kulturer. Man må bare sørge for at fattige lands forsknings- og spesialistmiljøer styrkes og ikke svekkes ved en slik utveksling.

Men når rike land systematisk rekrutterer fattige lands ekspertise, er dette en form for imperialisme, som hindrer utvikling i de fattige landene. Og når store befolkningsgrupper i fattige land tvinges til å flytte over landegrensene på mer permanent basis, kan det føre til konflikter mellom folkegrupper og kulturer i mottakerlandene. Det gjelder særlig hvis innvandrerne i de rike landene forblir fattige og den innfødte befolkningens lønns- og velferdsordninger kommer under press på grunn av innvandring.

Dessverre er utvidelsen av EØS et eksempel på hvordan man legger til rette for en mer brutal konkurranse på arbeidsmarkedet ved å tillate fri bevegelse av arbeidskraft fra fattige til rike land i EØS. Norge er det rikeste av EØS-landene og vil derfor kunne bli hardt rammet av slike ordninger. Vi skal også være klar over at den økonomiske krisen og den økende arbeidsledigheten i viktige

EU-land som Tyskland og Frankrike vil kunne øke innvandringspresset mot Norge. Derfor er det påfallende at den norske regjering på innvandringsområdet fører den mest liberalistiske politikken av alle landene i EØS og EU.

Det var først etter at alle EØS- og EU-land hadde fremmet krav om overgangsordninger, at den norske regjering var villig til å fremme lignende krav. Men overgangsordninger gir bare en tidsbegrenset utsettelse av problemene. Og situasjonen kan bli verre når Romania, Bulgaria og eventuelt Tyrkia kommer inn i EU og dermed i EØS.

Kystpartiet vil ikke at Norge skal være en del av EUs store prosjekt for flytting av arbeidskraft over landegrensene. Målet med dette prosjektet er å sette nasjonale lønns- og velferdsordninger under press. Vi vil tvert imot gjenvinne den nasjonale kontrollen over vårt arbeidsmarked ved å melde Norge ut av EØS. Vårt alternativ er handelsavtaler både med EU og med andre land.

Når dette er sagt, må jeg si at vi må forholde oss til det beklagelige faktum at vi har et stort flertall for EØS på Stortinget. Inntil videre må vi få det beste ut av denne situasjonen. Kystpartiet vil derfor støtte alle gode forslag om midlertidige begrensninger av og kontroll med arbeidsinnvandringen i forbindelse med utvidelsen av EØS.

I Kystpartiet er vi glad for at Regjeringen endte opp med å foreslå overgangsordninger for arbeidskraftinnvandring og åpne for beskyttelseiltak etter utvidelsen av EØS 1. mai i år. Regjeringen krever bl.a. at arbeidstakere fra de nye EU-landene skal ha de samme lønnsvilkår som norske arbeidstakere, og den vil skjerpe registreringsordningene for midlertidig arbeid.

Regjeringen går likevel altfor langt i tilpassingen til det frie arbeidsmarkedet. Vi vil særlig sette spørsmålstegn ved om Norge må tillate fri import av arbeidskraft når det gjelder tjenesteoppdrag. Vi stemmer for Fremskrittspartiets forslag om å videreføre alle dagens gjeldende restriksjoner på arbeidsinnvandring og forslag om innreise for borgere fra de nye EU-medlemslandene.

Vi stemmer også for Fremskrittspartiets forslag om å be Regjeringen iverksette en bred gjennomgang av alle velferdsordninger, med sikte på å sikre dem mot misbruk fra utenlandske arbeidstakeres side.

Kystpartiet kan ikke støtte forslaget fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet om å gi arbeidssøkere fra de nye EU-landene rett til seks måneders opphold for egen regning for å søke arbeid i Norge. Men mange av forslagene om tiltak mot sosial dumping er bra.

Kystpartiet tar sterkt avstand fra Senterpartiets forslag om å legge til rette for arbeidskraftimport fra land i og utenfor EØS-området etter nærmere avtale mellom partene i arbeidslivet. Et slikt system vil lett kunne føre til stor innvandring i oppgangstider med kapitaloverskudd og tilsvarende store problemer på det norske arbeidsmarkedet i nedgangstider.

Kystpartiet mener at vi i størst mulig grad må tilpasse økonomiske virkemidler til den befolkningen vi har, framfor å gjøre innvandring til et konjunkturpolitisk vir-

kemiddel. Det er dessuten en hån mot de arbeidsledige å snakke om arbeidskraftmangel når ledigheten nå ligger fast over 100 000.

Haakon Blankenberg (A) [14:43:54]: Først om geografi: Det er ikkje slik at det vil komme mange frå Aust-Europa til Norge når EØS no er utvida, for EU er ikkje utvida til Aust-Europa. Dersom EU var utvida til Aust-Europa, ville også Finland eller t.d. Vardø ha vore i Aust-Europa. Dei landa som har komme inn i EU, er dei sentraleuropeiske landa. Dette kan høyrast ut som språkleg finmekanikk, men for dei det gjeld, er dette ganske viktig, for omgrepet «Aust-Europa» er ei politisk leivning frå den kalde krigen, som har lite med det noverande Europa å gjere. Og det var desse sentraleuropeiske landa som Stortinget i slutten av januar, da vi hadde dette oppe, nær samrøystes slutta seg til skulle bli ein del av vårt nye handelsområde. Så vidt eg hugsar, var det berre Kystpartiet som til sjuande og sist stemde mot den utvidinga, sjølv om det i debatten her kunne høyrast ut som om òg nokre andre kanskje burde ha stemt imot den gongen. Eg skal komme tilbake til Framstegspartiet litt seinare her.

Dei fleste av oss, i alle fall, stemde for ei utviding, fordi det ville ha ein positiv effekt for dei nye medlemslanda, det ville ha ein positiv effekt for Norge, og det ville ha ein positiv effekt for Europa samla sett. Derfor er også dei økonomiske bidraga som Norge står for i dei nye medlemslanda, viktige.

Prinsipielt sett er det ikkje noko nytt vi står framfor. Da vi gjekk inn i EØS-området tidleg på 1990-talet, var også Portugal, Hellas, Spania og Irland medlemmer – land med mykje lågare kostnader enn det Norge hadde. Dei ligg kanskje noko lenger unna, men prinsipielt er det ikkje noko nytt. Slik sett stod vi overfor dei same problema den gongen som det vi gjer når vi får inn Polen eller andre nære naboland, anten frå Baltikum eller frå andre delar av Europa. Rett nok er omfanget av ein eventuell tilgang på arbeidsfolk frå desse landa ukjent – det var det også den gongen – men ein kan kanskje tru at fleire vil prøve å komme til Norge frå desse landa som ligg nær, og som har ein viss tradisjon for å komme til Norge, enn frå dei landa som ligg lenger unna. Men det er viktig å ha med seg at det verken er ei massiv vandring av arbeidsfolk over landegrensene i EU – som EU kjenner til no – eller mellom dei fattigaste landa i EU og rikare land som ligg eit stykke unna oss. Det er tvert imot ein forbløffande mangel på folk som reiser over landegrensene for å søkje arbeid. Kanskje ein kunne ønskje det var fleire som gjorde det.

Det er dermed ikkje eit prinsipielt nytt problem, men likevel er det viktig at ein, når ein har moglegheit til det, gradvis går inn i den nye situasjonen. Derfor er det også brei semje om å bruke overgangsordningar, eventuelt seinare også ein vernemekanisme, om det skulle bli nødvendig.

Eg ser ikkje på overgangsordningar som den store debatten her. Dette er ein debatt om når ting kunne blitt lagde på bordet osv., og det er delvis ein debatt om innhaldet i desse overgangsordningane. Den store debatten her

går på reguleringa av den norske arbeidsmarknaden. Det er etter mitt syn ikkje utlendingane som er problemet eller stridstemaet – sjølv om det er nokre her som vil gjere utlendingar til eit stridstema – diskusjonen her går på korleis vi skal organisere den norske arbeidsmarknaden.

Det er fullt ut mogleg å gjere mykje innanfor det nasjonale regelverket. Dei punkta som Arbeidarpartiet, og SV særleg, har lagt fram her, er døme på tiltak som kan gjennomførast innanfor nasjonalt regelverk utan å komme i strid med EU eller EØS-regelverket. Usemja her dreier seg om dette, og ikkje om ein skal ha ei overgangsordning eller ikkje. Det har såleis også relativt lite med EØS-utvidinga å gjere. Nokre punkt er det, men i hovudsak er dette ein politisk diskusjon om innhaldet i den norske arbeidsmarknaden og korleis den skal sjå ut. Da blir det litt pussig å høyre at t.d. Arbeidarpartiet stressar når det gjeld tariffavtaler. Ja, vi stressar når det gjeld tariffavtaler, fordi det er ein av dei byggjesteinane i ein sivilisert arbeidsmarknad som vi har opparbeidd, som er viktig i Norge, som er viktig i mange andre land, og som vi dermed ønskjer å ta vare på. Det gjer vel også fleirtalet her, men da bør det ikkje vere noko problem at ein framhevar tariffavtalene. Det bør vere eit poeng å framheve tariffavtalene som eit instrument for å halde oppe ein sivilisert arbeidsmarknad.

Eg vil minne om diskusjonen som var før EØS-avtala kom. Da var Kristeleg Folkeparti svært ivrig etter å få ei lov om allmenngjering av tariffavtaler. Utan Kristeleg Folkeparti hadde vi aldri fått ein lov om allmenngjering av tariffavtaler, nettopp fordi ein ønskte ei regulering av arbeidsmarknaden, og med tariffavtalene som eit berande element. Så kan ein seie at den loven ikkje har vore brukt så overvettes mykje, tvert imot ingen ting, men viljen til å bruke den typen instrument var viktig den gongen, og han er viktig no. Det er det vi ønskjer å få fram, og at vi kan gå vidare på den vegen. Da håper eg også at Kristeleg Folkeparti framover, når vi tek opp desse punkta på nytt, for dette er ikkje siste sjanse til å ta opp slike punkt, vil vise vilje til å regulere arbeidsmarknaden og støtte partane i arbeidslivet, og særleg fagrørsla, på same måten som dei gjorde for vel ti år sidan. Da kan det vere mogleg å få til ein del av det som også vi ønskjer.

Det er heller ingen grunn til å sperre auga opp for at Arbeidarpartiet eller SV har eit syn som fell saman med synet til fagrørsla. Det synest eg er ein debatt vi kunne leggje til side, fordi ein ser på innhaldet i det som blir foreslått, og ikkje på motivet, som ein innbillar seg. Det er ikkje noko problem at ein har eit syn som er samanfallande med fagrørsla sitt, like lite no som det var det i 1992, eller når som helst, da andre også meinte at det å styrkje partane i arbeidslivet var eit vesentleg poeng.

Lat oss sjå på behovet for å styrkje partane i arbeidslivet, på kva mekanismar som gjer at vi kan ha gode sosialordningar og lønnsordningar i tråd med det som er «gjengs», som det heiter her i ulik ordbruk. Kanskje er ikkje partia så usamde som det høyrest ut for, på det punktet, men problemet er at vi ikkje har fått høyre kva ei rekkje av partia eigentleg meiner om dette punktet.

Kva som skal vere gjengs tariffavtale, har dei fleste vist til, men kva som er gjengs i forhold til å ta vare på det norske systemet for eit sivilisert arbeidsliv, er eit spørsmål om å vere konkret. Dei konkrete punkta ligg på bordet, og det er ikkje siste gongen vi ser på dei. Regjeringa vil ha høve til å komme tilbake til lista både frå Arbeidarpartiet og SV ved seinare høve. Det vi kan slå fast no, er at det er veldig uklart kva Regjeringa meiner om denne konkrete lista, men vi høyrer veldig mykje om kva dei meiner om overgangsordningane. Det kan for så vidt vere vel og bra, men vi ønskjer at ein no og i tida framover kjem tilbake til dei konkrete punkta for organisering av det norske arbeidslivet. Kanskje vil statsrådene komme inn på det seinare, men om dei ikkje gjer det no, bør det vere ei forplikting frå Regjeringa si side til å komme tilbake til konkrete vurderingar av desse punkta ved eit seinare høve.

Framstegspartiet har hatt ein innfallsvinkel til dette som illustrerer ganske godt at dette er ein debatt om det norske arbeidslivet og korleis det skal sjå ut. Representanten Sandberg hadde nærmast ein nekrolog over den sjølvstendige norske arbeidsmarknaden – dvs. dei åra vi har igjen av denne arbeidsmarknaden, det var slik eg høyrde det. Dei har lagt fram eit forslag som dei meiner løyser mange ting. Det forslaget løyser ingen ting. Det løyser ikkje noko i forhold til handel med tenester, det løyser ikkje noko på lang sikt i forhold til arbeidsinnvandring for individuelle arbeidstakarar, fordi dette er same kva ei overgangsordning. Det som Framstegspartiet burde ha gjort, var å stemme imot og ha sørgt for at Norge ikkje hadde slutta seg til EØS i det heile, og så kunne ein ha bestemt seg for at dette er ei linje å følgje. Men det gjorde dei ikkje, og da er det litt som å snyte seg når nasen er av. No er det gjort, og dermed er ein inne i ein felles arbeidsmarknad, sjølv om Framstegspartiet skulle ønske at ein hadde ein norsk arbeidsmarknad, der ein kunne drive sosial dumping på den same måten som ein gjer i dag, fordi det partiet er imot dei tiltaka mot sosial dumping som vi har foreslått. Det er berre det at dei vil at den forma for sosial dumping kan gå føre seg innanfor dagens regelverk, men ikkje i eit nytt utvida EØS-område. Det er ein viktig skilnad, og vi kan ta med oss at slik er debatten også i EU-området. Framstegspartiet sluttar ikkje å vere Framstegspartiet sjølv om vi er i eit felles EU/EØS-område, SV sluttar ikkje å vere SV sjølv om vi er i eit felles EU/EØS-område, og Arbeidarpartiet heller ikkje. Vi er spente på om regjeringspartia sluttar, men dei har tid til å komme tilbake til punkta om regulering av den norske arbeidsmarknaden i sine innlegg – og seinare.

Med dette viser eg berre til dei konkrete punkta som er lagde fram av Arbeidarpartiet, og SV særleg, og til innlegga frå Karl Eirik Sejøtt-Pedersen. Til mi store overrasking er eg også fullstendig samd i det som vart sagt av Heikki Holmås her.

Presidenten: Klokkeren er nå snart sju minuttar på tre. Vi begynner nå å få oversikt over resten av talerlisten, og om en summerer det opp, gjenstår det en knapp time,

50 minutter. Presidenten foreslår derfor at formiddagsmøtet fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15 til dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

Statsråd Erna Solberg [14:54:02]: Tatt i betraktning at vi på mange områder i innstillingen og i og for seg i saken er ganske enige, er jeg forbauset over litt av nivået i debatten i forhold til å være kritiske mot hverandre.

Jeg har lyst til å begynne med kort å kommentere innlegget til Steinar Bastesen. Når han sier at det er viktig å skape økonomisk utvikling i andre land for å forhindre at folk kommer, så vil jeg si at det er vel knapt noe virkemiddel som er sterkere for å skape økonomisk utvikling, enn å integrere folk i det samme handelsområdet og integrere dem slik som man nå gjør – ved å utvide EU inn i Sentral-Europa. Det er sannsynligvis det sterkeste tiltaket vi har for å få til en fordeling og skape økonomisk utvikling i Europa, og vi burde være glad for det. Vi burde ha det med oss når vi tar debatten om hva det måtte bety for oss, at vi også har et ansvar for stabiliteten, for utviklingen og for å forhindre at det blir områder i våre nærområder som blir hengende etter.

Så har jeg lyst til å si noe om politiske løfter. Som politikere gir vi ofte politiske løfter nasjonalt. Men på ett område har faktisk denne regjeringen, og ikke minst den forrige, gitt et politisk løfte internasjonalt. Ved inngangen til forhandlingene om EØS-avtalen sa Stoltenberg-regjeringen at Norge ikke vil trenge overgangsordninger i forhold til det frie arbeidsmarkedet. Denne regjeringen, med støtte fra et flertall i Stortinget, sa det samme da vi gikk inn i sluttforhandlingene om EØS-utvidelsen. Vi gav altså et politisk løfte til andre land som er medlemmer, om at vi ville åpne vårt arbeidsmarked. Derfor er jeg faktisk veldig komfortabel med at Norge er et av de siste landene som har stengt arbeidsmarkedet sitt. Vi har åtte land med en befolkning som har hatt en forventning om å kunne få delta i det europeiske arbeidsmarkedet fra dag én, og vi – gjennom to regjeringer og et flertall i Stortinget – har skapt denne forventingen.

Jeg har lyst til å minne om at fra 1. mai kommer de åtte landene til å ha stemmerett med hensyn til rammebetingelser som har betydning for det norske samfunn, og har mer å si enn vi har, fordi de er medlemmer av EU og vi ikke er det. Derfor ser jeg ikke noe behov for at vi skal være i front for å stenge grensene våre, etter at vi har gitt disse politiske og moralske løftene på forhånd.

Jeg tror det er en goodwill her, og vi har klart å skape forståelse for at vi har endret oss i forhold til de løftene som ble gitt på det tidspunktet, fordi de landene det er snakk om, har forstått at det er vanskelig for oss å stå alene. Det var grunnlaget for Regjeringens såkalte snuoperasjon, som jeg også har lyst til å si var en meget velvarslet snuoperasjon. Det står i meldingen som er til behandling i dag, at hvis det er sånn at de andre landene lukker seg, vil Regjeringen ta en ny vurdering av det som er vårt prinsipielle standpunkt til det åpne markedet. Vi har altså foretatt den snuoperasjonen, og det er ikke noe stort nederlag for oss – det er faktisk en konstatering av at i det øyeblikket vi skulle svelge unna alle bevegelsene som

det eneste frie landet, ville utfordringene for oss være betydelig større.

Jeg har lyst til å understreke en annen vesentlig ting i forhold til den debatten som pågår her. Det sies at vi ikke har noe tiltak mot sosial dumping. Det viktigste tiltaket som ble innført mot sosial dumping – i og for seg motstrebende fra Høyres side – er lov om allmenngjøring av tariffavtaler. På det tidspunktet sa vi at dette vil vi først se om det er noe behov for, og det har altså tatt ni år – ni år – før den første saken har kommet. Vi mener altså at det ikke er tidskritisk å gjennomføre alle ulike endringer før 1. mai. Vi har mulighet til å utvikle dette og til å se på det, og ikke minst har vi mulighet til det nå når det gjelder hva Tariffnemnda vil si om de kravene til allmenngjøring av tariffavtaler som er fremført på sju ulike anlegg – med ulike bransjer innblandet – og som går til behandling nå.

Hva som kommer ut av Tariffnemndas vurdering, vil også si noe om hvor god og brukbar lov om allmenngjøring av tariffavtaler er for å kunne følge opp arbeidet mot sosial dumping. Også partene i arbeidslivet sier til oss, både arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden, at dette er det viktigste virkemidlet, og vi må se på hvordan utfallet av dette blir. Også der er spørsmålet om hvor mye og hva av en tariffavtale vi allmenngjør – og på hvilken måte defineres det – et viktig tema, noe som viser at dette spørsmålet om tariffavtaler faktisk ikke alltid er innlysende, for tariffavtaler regulerer veldig mye mer enn bare lønn, de regulerer lønn i veldig mange forskjellige forhold. Derfor er det ikke så lett å oppklare alle misforståelser som måtte oppstå, og som kanskje UDI ville ha ønsket å ha hatt klarere regelverk for. Men arbeidslivet vårt er ikke nødvendigvis så enkelt at vi kan klare å skape full klarhet. Det må av og til gjøres individuelle vurderinger av hva det er som kan føre til at vi oppnår det som er bak-enforliggende ønsker, nemlig at det skal være vanlige arbeidsvilkår som er gjeldende i arbeidslivet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [14:59:29]: På bakgrunn av innstillingen, debatten og den proposisjonen Regjeringen presenterte på fredag, er det behov for enkelte presiseringer.

Kan statsråden bekrefte at kravene til lønn i overgangsperioden vil være de samme som følger av dagens utlendingsforskrift § 2-2? I så fall er Arbeiderpartiet enig i det.

I Dagsrevyens presentasjon av de overgangsregler Regjeringen vil legge til grunn, ble det også sagt at man vil stille krav til bolig. Arbeiderpartiet mener at arbeidstakerne skal være sikret bolig som tilfredsstillende helsemyndighetenes krav, altså ikke krav om at det skal være bolig fra arbeidsgiver. Man skal være sikret bolig som tilfredsstillende helsemyndighetenes krav, noe som også framgår av utlendingsforskriftens § 20, slik den gjelder i dag.

Talsmannen fra Regjeringen har gått imot dette, men har samtidig pekt på dagens krav. Arbeiderpartiet foreslår altså at de boligkrav som i dag stilles for arbeidstake-

re utenom EU/EØS-området, videreføres for de nye medlemslandene i overgangsperioden. Er statsråden enig i det?

Til slutt: Arbeiderpartiet har ønsket at det skal stilles krav til arbeidsgivers ryddighet i forhold til skatter og avgifter. Hvorfor har Regjeringen gått imot det?

Statsråd Erna Solberg [15:00:59]: Jeg er glad for at jeg kan kvittere ut at da er vi enige. Den reguleringen av lønns- og arbeidsvilkår som er foreslått i den proposisjonen som ble fremlagt på fredag, er helt identisk med de krav som stilles i dag.

Jeg har bare lyst til å understreke at når det er vanskelig, er det fordi at det ikke finnes tariffavtaler på alle områder. Det er vanskelig å finne ut hvilket lovverk som gjelder for de ulike jobber. Det er mange store bransjer i Norge hvor det i liten grad er organisering, og hvor det også i liten grad er tariffavtaler som har bred oppslutning. Vi er nødt til å se på hva som gjelder på de ulike områdene. Der det er tariffavtale, er det helt naturlig at det er tariffavtalen som gjelder.

I den proposisjonen som ble lagt frem, har vi ikke stilt krav til bolig, fordi vi ønsker et effektivt regelverk. Når det gjelder å stille krav til bolig, mener vi at det i stor grad vil være et krav som vi i liten grad vil klare å håndheve. Og i den grad vi håndhever det, er det faktisk arbeidsgiver som garanterer for en bolig eller har skaffet en bolig. Så det er arbeidsgiveren som i dag i stor grad blir møtt med et slikt krav.

Jeg tror vi skal ha en reell diskusjon om hvor mye byråkrati vi skal iverksette for å håndheve et krav som det kanskje ikke er så stort grunnlag for, og som vi har erfaring for faktisk er vanskelig å håndheve. Det er kanskje ikke så stort grunnlag for å ha det lenger heller.

Per Sandberg (FrP) [15:02:38]: Tjenesteyting, eller kontraktering, som en også kaller det, er utfordringen.

Innenfor dagens system er det, som jeg også viste til i mitt innlegg, de 183 dagene som er begrensningen for å være skattepliktig osv. Det kan f.eks. være et svenskregistrert firma med polske arbeidere som kommer til Norge. De skifter mannskap hver 182. dag, og da slipper de unna skatteplikten til Norge. Her kommer for øvrig også momsproblematikken inn. Mitt spørsmål er derfor: Hva er det Regjeringen legger opp til for å få gjort noe med oversikten over dette, slik at vi i hvert fall får like konkurransevilkår på det området?

Vi har også et stort problem når det gjelder ansvarsfordeling i forhold til de offentlige etatene som skal behandle arbeidsgiveravgift, skatter, toll osv. Mitt andre spørsmål er: Hva vil statsråden, i motsetning til den handlingsplan som ble lagt fram her i dag, gjøre for ikke å forverre situasjonen i forhold til sosial dumping, men tvert imot styrke det området?

Statsråd Erna Solberg [15:04:01]: Det er ulike skatteregler, avhengig av på hvilken måte man kommer inn til Norge. Hovedregelen er at man betaler skatt til det landet der man oppholder seg mesteparten av året, jf. de

store diskusjonene om hvor enkeltpersoner med relativt store formuer i Norge egentlig bor. Men dette er blant de tingene vi jobber med.

Grunnen til at vi har lagt opp til at vi skal forskriftsfeste en meldeplikt for alle som jobber mer enn én uke i Norge – altså et nytt tiltak som ikke ligger i lovforslaget – er at for at disse etatene skal kunne samarbeide, for å kunne vite hvem som faktisk er i jobb, må vi ha en registrering tidligere enn etter tre måneder, slik det er etter dagens regelverk. Når vi får det på plass, skal vi sørge for et godt samarbeid mellom de ulike etatene, både for at de som skal betale skatt, betaler skatt, og at de momspliktige betaler moms. Da gir vi selvfølgelig også politiet en mulighet til å håndheve regelverket. Hvis man ikke er innmeldt og ikke har overholdt meldeplikten, vil det faktisk være ulovlig å arbeide i Norge. Det er også viktig med tanke på å vurdere om det er svart arbeid som pågår eller ikke.

Heikki Holmås (SV) [15:05:29]: Jeg tenkte jeg skulle bore videre i dette med lønn.

Regjeringen vurderer i meldingen å gi Arbeidstilsynet en mulighet til å gripe inn når det gjelder arbeid som utføres til vesentlig lavere lønn enn «gjengs». Det er den formuleringen som finnes der.

Nå er spørsmålet mitt: Hva er det som er vesentlig lavere? Er det 10 pst., 20 pst., 30 pst., 40 pst. eller 50 pst. lavere enn det som er «gjengs»? Og hva forstår statsråden med «gjengs»?

Man tenker altså at Arbeidstilsynet skal føre denne lønnskontrollen. Men så har man tenkt at UDI skal fortsette med lønnskontrollen overfor dem som kommer inn på overgangsordninger. Departementet skriver:

«Det vil for eksempel ikke alltid være enkelt å vurdere hvilket lønnsnivå som er normalt for vedkommende sted og yrke. På den annen side vil det være vanskelig å regulere utførlig hvilket lønnsnivå som skal anses akseptabelt.»

Dette er det som gjør at UDI mener at et regelverk er uklart. Da er spørsmålet: Hva har statsråden tenkt å gjøre for at dette regelverket skal bli klarere? Har departementet tenkt å harmonisere det i forhold til det regelverket som skal gjelde Arbeidstilsynet?

Statsråd Erna Solberg [15:06:58]: Det står i stortingsmeldingen at man vil vurdere. Det betyr at man vil vurdere om man skal innføre en slik mulighet. Det er altså en av de tingene man vurderer, om det i det hele tatt er mulig å operere med et begrep som «gjengs», eller hvor stor avstanden skal være. Det er vi ikke ferdige med. Det ligger under arbeids- og administrasjonsministerens ansvarsområde. Men jeg har lyst til å understreke én ting, og det er at det er et betydelig mindre tidspress for å få gjort noe med det når vi har besluttet at vi skal ha overgangsordninger. Dette vil ikke være et regelverk som vil kunne brukes direkte når det gjelder bevegelse av tjenester. Det som kan brukes når det gjelder bevegelse av tjenester, er lov om allmenngjøring av tariffavtaler. Lov om allmenngjøring av tariffavtaler er en ganske viktig bit.

Det er faktisk en risiko for enhver bedrift eller for ethvert selskap som leverer inn et anbud i Norge, at de midt i anbudsperioden må betale mye høyere lønn hvis de har lagt seg på et lavt lønnsnivå, fordi de kan få iverksatt en allmenngjøring av tariffavtalene på det området. Det er altså ikke mulig å ha klausuler – eller å ta høyde for det – i forbindelse med denne type anbud, men det er en del av den risikoen alle som beveger seg inn på det norske arbeidsmarkedet, må ta.

Jeg må understreke én ting: Jeg kan godt skjønne at UDI vil ha et enkelt regelverk, men å lage et veldig enkelt regelverk på slike områder innebærer at vi begynner å innføre minstelønnsordninger i dette landet. Minstelønnsordninger har særlig fagbevegelsen vært imot, for det er så ulike arbeidsvilkår i de ulike deler. Nå har vi et fleksibelt system som gjør at vi kan vurdere dette underveis, men vi må selvfølgelig følge med på hvor langt det går. Men enkelhet innebærer at det laveste blir standard, og det må vi ikke glemme. Hvis vi ikke har det laveste som standard, ber vi ikke om enkelhet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [15:09:08]: Det er bra at Tariffnemnda no vurderer allmenngjøring av tariffavtaler, men eg synest statsråden trekkjer dette noko langt når ho nærmast ymtar om at partane i arbeidslivet er avventande når det gjeld den avgjerda. Det er faktisk slik at det er ein viktig part i arbeidslivet, nemleg fagrørsla, som har gjort ein kjempejobb for å få fram korleis dagens reglar eigentleg fungerer.

Mitt spørsmål blir då: Er ei godkjenningsordning for utleige- og vikarbyråa noko statsråden meiner bør vurderast? Er ho einig med Ingelin Killengren og Eva Joly i at dei tilfrittsvalde på arbeidsplassane er svært viktige når det gjeld avdekking av økonomisk kriminalitet, og at dei difor bør ha påverknad når det gjeld avtaler om inn- og utleige?

Og så vil eg seia til slutt: Debatten i dag viser at det trengst ein ny og grundig runde med omsyn til Ot.prp. nr. 44 for 2003-2004. For eksempel er det slik at når det gjeld § 2-2, har UDI sagt at vilkåra der ikkje er enkle å handtera. Då undrar det meg at det allereie synest å vera fleirtal for dette.

Statsråd Erna Solberg [15:10:36]: § 2-2 i utlendingsforskriften er akkurat den samme lovmessige definisjonen som UDI har forvaltet i en tiårsperiode med hensyn til arbeidsinnvandring i dette landet. Når vi står overfor tidsfristen 1. mai og sier at det er tidspunktet for at man skal klargjøre dette uten hensyn til andre – altså hvordan den klargjøringen eventuelt vil påvirke lønnsdannelsen på disse områdene – tror jeg at jeg må få lov til å advare litt fra talerstolen imot å gjøre denne forskjellen større enn den er. Det at man ønsker et enklere regelverk, er helt greit, fordi det vil være en administrativ forenkling, men det vil også få konsekvenser for hvilke krav vi kan stille. På de områder hvor det ikke eksisterer en tariffavtale, vil det være fort gjort at de minste kravene kommer til å bli gjort gjeldende, for å gjøre det for enkelt.

Jeg er enig i at det er viktig å avdekke svart arbeid. Jeg tror noe av det fine med EØS-utvidelsen er at noe av

det svarte arbeidet – hvis vi nå får ordentlige forhold rundt omkring – kan føres over i ordnede former. Fordi det har vært vanskelig å få jobb i Norge, har noen av landene i nærområdene våre vært bidragsytende til at mange av dem som sendes ut av landet på grunn av ulovlig arbeid, faktisk kommer derfra. Nå vil de ha lettere for å gjøre den jobben de har gjort ulovlig før, på lovlig måte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [15:12:15]: Jeg takker statsråden for en presis avklaring. Jeg forstår henne slik at for arbeidstakere som omfattes av overgangsordninger, så vil man gripe inn dersom lønns- og arbeidsvilkår er dårligere enn tariffavtaler mv., ikke bare hvis de er vesentlig dårligere.

Statsråden sa imidlertid at det «ikke er tidskrittisk» å iverksette tiltak overfor bedrifter som tar med egne arbeidstakere. Men er ikke det å undervurdere situasjonen? Enkelte ville kanskje ha brukt uttrykket litt naivt. Vil ikke virkeligheten være at 1. mai ser bedrift A om nabo-bedrift B setter ut arbeid til bedrifter med lavere lønns- og prisnivå, for så å vurdere om de selv må, bør eller skal gjøre det samme? Derfor mener Arbeiderpartiet at tiltak også på det området må være klare fra 1. mai, ellers vil det settes i gang prosesser som bidrar til å undergrave lønns- og arbeidsvilkår. Ser ikke statsråden at disse prosessene vil settes i gang fra starten, og at det derfor er tidskrittisk at dette er på plass 1. mai?

Statsråd Erna Solberg [15:13:30]: Jeg mener at det vil være naturlig at vi får erfaring med hvordan et utvidet EØS-arbeidsmarked virker, før vi går til store omlegginger.

Det er en del av punktene i Arbeiderpartiets liste som også Regjeringen er interessert i å gjøre noe med. Blant annet har vi for lengst erklært at vi skal gjøre noe med tilsynsmyndighetene og gi dem styrke til å kunne følge opp bedre og samordne på flere områder. Derfor har vi vært opptatt av å få til denne meldingsplikten, slik at vi har mulighet til å overvåke hva som faktisk foregår på det norske arbeidsmarkedet – vite hvem som er her, og som jobber. Men for å velge de riktige virkemidlene og få vite hva som retter seg mot de områdene som det blir størst utfordringer på, tror jeg faktisk at det ville være klokt å se an hvordan tilstrømningen blir, se an hvordan lov om allmenngjøring av tariffavtaler fungerer, og se an hvordan en styrking av tilsynsmyndighetene bidrar til å gi oss informasjon om hva som er de store utfordringene. Det er en rekke av de tiltakene som foreslås på listen til flertallet i komiteen, mindretallet i salen, som også er ganske arbeids- og byråkratitøkende, og som ikke bidrar til å gjøre det norske næringslivet enklere. Vi har en høyere terskel for å si at et land som har problemer med konkurranseevnen, også skal sørge for at vi blir mer byråkratiserte overfor næringslivet. Da vil vi ha litt tid til å vurdere hvor langt vi skal gå. Men vi er veldig opptatt av at vi skal rydde opp i forhold i norsk arbeidsmarked.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Torbjørn Andersen (FrP) [15:15:24]: Fremskrittspartiet har i lengre tid påpekt at det er et betydelig behov fra norsk side for å iverksette effektive overgangsordninger når det gjelder arbeidsinnvandring fra de ti nye EU-landene. Fremskrittspartiet er i så måte av den oppfatning at Regjeringen har kommet meget sent på banen i denne sammenheng, når vi vet at Regjeringen inntil helt nylig har lagt til grunn at det ikke var behov for overgangsordninger fra norsk side. Det var først etter at nær samtlige EU-land hadde varslet at de ville innføre overgangsordninger, at den norske regjering kom på banen og varslet at også Norge ville innføre visse overgangsordninger. Men bedre sent enn aldri. Det er tross alt positivt at Regjeringen omsider har havnet på et motsatt standpunkt av hva som er Regjeringens opprinnelige syn i denne saken.

Det er imidlertid en realitet at EØS-avtalen bare gir anledning til overgangsordninger for individuell arbeidsinnvandring. Når det gjelder tjenesteyting og selvstendig næringsdrivende, har vi ikke de samme mulighetene for å iverksette overgangsordninger fra 1. mai ifølge EØS-avtalen. Det er da selvsagt en viss grunn til å frykte at jo sterkere begrensningene blir for individuell arbeidsinnvandring, jo mer arbeidskraftimport vil kunne bli organisert via virksomheter og selvstendig næringsdrivende. Spørsmålet er i så fall hvilket omfang dette vil få, og hvilken effekt dette kan få på det norske arbeidsmarkedet. Men det er nærmest umulig å forutsi dette fullt ut, bare erfaringer vil gi oss hele svaret.

I Fremskrittspartiet tror vi ikke, slik Regjeringen gjør, at mangel på arbeidskraft blir en av de mest framtrekkende utfordringene for det norske arbeidsmarkedet i framtiden. Vi er derfor sterkt uenig i den framstillingen som Regjeringen lenge har kjørt på, nemlig at mangel på arbeidskraft er et problem som vil bli så betydelig på det norske arbeidsmarkedet at det må åpnes mest mulig opp for fri arbeidsinnvandring fra omverdenen hurtigst mulig. Realiteten er at vi har til dels mange arbeidsledige personer i Norge i dag. Dessuten har vi i enkelte næringer, som landbruksnæringen og offentlig sektor, en ikke ubetydelig oversysselsetting. Norge har samlet sett en arbeidskraftressurs som kan utnyttes langt bedre gjennom omstillinger i samfunnet på flere områder. Samtidig er det grunn til å tro at økt mekanisering og stadige teknologiske fremskritt vil effektivisere mange arbeidsprosesser og således bidra til å redusere behovet for arbeidskraft i mange yrker og bedrifter i framtiden.

Det er en kjensgjerning at de økonomiske og velferdsmessige forskjellene mellom Norge og de nye EU-landene er såpass betydelige at dette alene faktisk tilsier at tilpasningene på arbeidsmarkedet disse landene imellom må skje gradvis over tid, og ikke fra første dag, 1. mai 2004. Konsekvensen av fri arbeidsinnvandring fra samtlige av de nye EU-landene fra dag én bør på ingen måte undervurderes, slik Regjeringen i utgangspunktet synes å ha gjort. Det er sannsynlig at fri arbeidsinnvandring fra dag én kunne medført merkbare problemer på det norske arbeidsmarkedet i form av sosial dumping og press på ulike norske velferdsordninger. Det er også god grunn til å tro at det spesielt ville være typiske lavtlønnsyrker i

Norge som ville fått det største presset som følge av fri arbeidsinnvandring fra dag én. Ufaglærte og lavtlønte ville trolig være de første som ville få føle konsekvensene av fri arbeidsinnvandring fra lavkostlandene, altså de ti nye EU-landene. Man ville risikere økende ledighet og lønnspress nedover blant ufaglærte og lavtlønte, og jeg kan faktisk ikke se noen som helst store fordeler med det.

Selv om det finnes betydelige fordeler med å skape et felles og fritt arbeidsmarked i Europa, bør og kan ikke dette gjennomføres fullt ut før vi har oppnådd en størst mulig grad av harmonisering landene imellom når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår, samt likest mulige sosiale og velferdsmessige ordninger i de land som omfattes av det felles europeiske arbeidsmarkedet. Vi får håpe at EU-utvidelsen fra 1. mai med ti nye EU-land medfører raske fremskritt i Europa i så måte.

Statsråd Morten Andreas Meyer [15:20:28]: Som flere talere har vært inne på, blir 1. mai i år en historisk dag. Utvidelsen av EU med ti nye medlemsland markerer et skille i forhold til den kalde krigens deling av Europa. Endringen innebærer at det felles arbeids- og tjenestemarkedet utvides fra 385 til 460 millioner innbyggere. Med tanke på vårt framtidige behov for arbeidskraft og kompetanse er dette bra for Norge. Dette kan være med på å sikre oss rekruttering fra utenlandske fagmiljøer med kompetanse som vi i dag ikke selv har. Det vil være et positivt bidrag til økt verdiskaping, til utviklingen av norsk økonomi, til utviklingen av offentlige tjenester og til utviklingen av vår egen næringsvirksomhet.

For Regjeringen er det et viktig mål å sikre rekruttering av den kompetanse og arbeidskraft vi trenger i landet vårt. Regelverket er de siste årene endret nettopp for å legge bedre til rett for dette. Behovet for ytterligere oppmyking og forenkling av regelverket blir løpende vurdert.

Deler av denne debatten kan gi inntrykk av at vi 1. mai i år blir oversvømt av arbeidstakere fra de nye EU-landene, og at norske arbeidsgivere og leverandører står klare til å utnytte disse. Mitt utgangspunkt er et annet. Jeg tror på arbeidslivets ansvar for å ta godt vare også på nye arbeidstakere fra de nye EU-landene. Jeg har i utgangspunktet tillit til at arbeidsgivere av moralske årsaker, men også av egen interesse, ønsker å stille godt med de arbeidstakerne som kommer til landet vårt etter 1. mai. Jeg har tillit til at norsk arbeidsliv er opptatt av og gjennom skikkelig og god behandling ønsker å styrke seg i konkurransen om å tiltrekke seg oppmerksomhet fra kompetente, velutdannede arbeidstakere fra de nye EU-landene.

Det er imidlertid ingen grunn til å skjule en viss bekymring for at den frie bevegeligheten for arbeidstakere kan føre til ubalanse på enkelte nasjonale arbeidsmarkeder – også vårt eget. Regjeringens forslag til overgangsordninger må ses i et slikt lys. Overgangsordningene stiller bl.a. som krav at arbeidstakere fra de nye EU/EØS-landene som hovedregel skal ha fulltidsarbeid og vanlige norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette forslaget er et viktig bidrag til å redusere faren for sosial dumping. I tillegg

til en overgangsordning blir det åpnet for å bruke beskyttelsestiltak ved alvorlige forstyrrelser på arbeidsmarkedet. Dette krever en god overvåking av arbeidsmarkedet, noe vi vil intensivere gjennom statistikk fra Statistisk sentralbyrå, Aetat og utlendingsmyndighetene.

Overgangsordningene vil, som det er kommentert i debatten, ikke gjelde for tjenesteyting fra selvstendig næringsdrivende og utsendte arbeidstakere på midlertidige tjenesteoppdrag. Det er her det er enighet om at de største utfordringene knyttet til mulig sosial dumping vil komme. Imidlertid vil forslaget til overgangsregler kunne ha positive effekter også for disse gruppene, både som oppdragende faktor og gjennom smitteeffekter.

Regjeringen vil legge stor vekt på å fortsette dialogen med arbeidslivets parter om behovet for ytterligere tiltak. I mitt eget Arbeidslivspolitisk råd er det avholdt to møter der EØS-utvidelsen og sosial dumping har stått på dagsordenen. Partene i arbeidslivet er skeptiske til å lovfeste minstelønnsstandarder. Partene understreker også at de avventer Tariffnemndas behandling i de allmenngjørings sakene som nå pågår. Disse sakene vil være en prøve på om dette er et hensiktsmessig virkemiddel.

Jeg har merket meg at flertallet i innstillingen går inn for å styrke kontrollmyndighetenes arbeid for å forhindre sosial dumping. Dette vil jeg følge opp. Arbeidstilsynet vil i den forbindelse være en av de viktigste aktørene for å påse at reglene som gjelder for det norske arbeidslivet, blir overholdt, og at denne delen av tilsynets virksomhet må styrkes.

Utvidelsen av EU/EØS vil kreve ytterligere innsats fra Arbeidstilsynet, bl.a. som såkalt samarbeidskontor med ansvar for å informere om hvilke arbeids- og ansettelsesforhold som kommer til anvendelse i Norge. Det vil også være behov for mer målrettet informasjon til norske arbeidsgivere og oppdragsgivere som benytter utenlandske arbeidstakere eller tjenester. Ikke minst vil det være behov for styrket tilsyn og kontroll mot utvalgte bransjer. Dette vil motvirke at viktige basisrettigheter knyttet til arbeidstid, skriftlige ansettelseskontrakter, helse, miljø og sikkerhet blir redusert som følge av EØS-utvidelsen.

Jeg vil avslutte som jeg startet. EU/EØS-utvidelsen gir Norge muligheter – muligheter til gjennom å rekruttere kompetansen vi etterspør, å øke landets verdiskaping. Dette er ikke minst viktig å ha med seg i en debatt hvor de mulige ulempe har fokus.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [15:26:24]: Fleirtallet i kommunalkomiteen poengterer at det må arbeidast langs flere akser for å fremme integrasjon og motverke forskjellsbehandling og utnyttning av utenlandske arbeidstakarar. Vi peikar m.a. på at det må utviklast ein brei strategi for å motverke sosial dumping. Tillitsvalde må få rett til innsyn i løns- og arbeidsvilkår. Det må bli drøftingsrett for tillitsvalde i tilfelle der det er snakk om innleige og underentreprise. Skikkeleg kontroll, godkjenning og registrering av byrå som driv formidling eller leiger ut arbeidskraft i Noreg, må vi òg få til. Elles viser eg til dei detal-

jerte forslaga til tiltak som fleirtalet i kommunalkomiteen har lagt fram.

Spørsmålet mitt til statsråd Meyer er: Kvifor er Regjeringa avvisande til dei foreslåtte tiltaka, som er strengt nødvendige for å fremme integrasjon og motverke forskjellsbehandling og utnyttning av utanlandske arbeidstakarar?

Statsråd Morten Andreas Meyer [15:27:44]: Vi har en klar strategi for hvordan vi ønsker å unngå sosial dumping i tilknytning til EU/EØS-utvidelsen. Imidlertid er vi av den oppfatning at mange av de tiltakene som reises i opposisjonens forslag, krever bedre avveining og bedre vurdering før de eventuelt iverksettes.

Vi har et Arbeidslivspolitisk råd, hvor vi gjerne vil drøfte med arbeidslivets representanter de nødvendige tiltakene som best løser utfordringene i tilknytning til mulig sosial dumping.

Så vil jeg tilbake til at Tariffnemnda nå har under behandling mulighetene for en allmenngjøring av tariffavtaler. Jeg tror det er liten tvil i denne sal om at det vil, uavhengig av alle andre forslag, være det aller viktigste tiltaket for å forhindre mulig sosial dumping.

Per Sandberg (FrP) [15:28:56]: Det er to ting jeg gjerne vil utfordre statsråden til å svare meg på. Hva er sosial dumping? Representerer alle de sesongarbeiderne som har jobbet innenfor primærnæringene de siste årene, fra henholdsvis Polen og andre land, sosial dumping? Er det sosial dumping hvis en polsk arbeider kommer til Norge og jobber for en timelønn under tariff og under gjengs timelønn og tar med seg den tjente kapitalen tilbake til Polen og eventuelt styrker sin situasjon der?

Så forstår jeg det slik at statsråden argumenterer ut fra at arbeidsledigheten i Norge er på vei nedover. Da vil jeg gjerne utfordre statsråden: Er han enig i at den største faren for sosial dumping er mangel på arbeidsplasser, nyetableringer osv., altså at det som skaper sosial dumping, er at man har altfor mange som søker arbeid, i forhold til hvor mange det er som tilbyr arbeid? Da er det lett for den som er tilbyder, å senke tilbudet til arbeidstakerne. Er statsråden enig i det, og at det er vekststimuli, rammeverk og arbeidsforhold som må reguleres, ut fra den ledige arbeidskapasiteten vi til enhver tid har?

Statsråd Morten Andreas Meyer [15:30:22]: Jeg registrerer at representanten fra Fremskrittspartiet og Regjeringen har ulik virkelighetsoppfatning når det gjelder de framtidige utfordringene på det norske arbeidsmarkedet.

Vi er opptatt av at de langsiktige utfordringene for norsk arbeidsliv er mangelen på tilgang på kompetanse og arbeidskraft. Det er faktisk et viktig og svært avgjørende spørsmål for hvordan denne nasjonen er i stand til å ha bærekraft for de viktige velferdsløsningene i tiden framover. Slik sett tror jeg faktisk at en utvidelse av EU, med muligheter til å rekruttere ny og kompetent arbeidskraft fra de nye EU-landene, på mange måter er en stor og viktig fordel for Norge.

Når det gjelder spørsmålet om sosial dumping, vil mange av de som kommer hit, oppleve å få hevet sin levestandard dramatisk, selv med et lavere lønnsnivå enn det som vi oppfatter som gjengs, så spørsmålet om sosial dumping dreier seg eventuelt om hvorvidt denne innvandringen innebærer at forholdene for norske arbeidstakere blir vesentlig dårligere.

Heikki Holmås (SV) [15:31:43]: Kan ikke jeg bare tilbakevise med en gang disse påstandene om at den viktigste grunnen for Regjeringen til å la være å innføre en del av de forslagene som er kommet fra flertallet, altså fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, er at de vil vente og se hvordan det går med EØS-utvidelsen?

Hovedvekten av våre forslag er fremmet med utgangspunkt i dagens arbeidsmarked, at det i dagens arbeidsmarked foregår sosial dumping, at det derfor er behov for tiltak, og at det i hvert fall er behov for tiltak i forbindelse med EU-utvidelsen østover. Blant annet er et av forslagene som fremmes, at det vedtaket som fattes i Tariffnemnda, bør overvåkes og følges opp av Arbeidstilsynet. Det er den ene biten, som vi sier. Det har altså utgangspunkt i en situasjon som finnes i Norge i dag.

Det andre gjelder ILO-konvensjonen, som Regjeringen sier at man vil vurdere å implementere i lovverket, mens flertallet mener at det bør vi gjøre med én gang. Spørsmålet mitt er: Dette er noe vi kan gjøre med én gang, så hva er begrunnelsen for at Regjeringen ikke signaliserer at vi kommer til å gjøre dette for alle statlige virksomheter og andre offentlige virksomheter?

Statsråd Morten Andreas Meyer [15:33:09]: Når det gjelder ILO-konvensjon nr. 94, kan jeg orientere Stortinget om at dette er under behandling i Nærings- og handelsdepartementet, som vurderer om ILO-konvensjonen skal implementeres i en ny statlig innkjøpsinstruks – denne forventes å være ferdig i løpet av sommeren 2004. Det vil i tilfelle være en innføring av ILO-konvensjon nr. 94 i et område som representerer 18 pst. av brutto nasjonalprodukt.

Vi opplever at dialogen i Arbeidslivspolitisk råd gir oss god anledning til å vurdere de tiltakene som eventuelt er hensiktsmessige å innføre i tilknytning til spørsmålet om sosial dumping. Vi er altså ikke av den oppfatning at dette er tidskrittisk i forhold til 1. mai, og det er igjen slik at Tariffnemndas avgjørelse i denne sammenheng er ganske avgjørende.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [15:34:32]: I PETRO-magasinet nr. 1 for 2004 er det ei oversikt over dei ulike sidene ved EU-utvidinga. Der seier internasjonal direktør i NHO, Jon Veia, m.a. at det vil bli stilt krav om språkkompetanse til arbeidssøkjara innanfor dei fleste yrke, og at det allereie er sett i verk tiltak for å auka norskkompetansen. Han seier at

«Aetat er i gang med å forberede språkopplæring til alle innflyttere fra nye EU-land».

Eg ber statsråden bekrefte det.

Direktør Veia seier òg at

«lønningene i Norge blir ikke nødvendigvis presset av arbeidsinnvandringen. Kontrollmekanismer sørger for det. Det er ulovlig å betale en utlending mindre enn en norsk arbeidstaker. Arbeidstakere fra andre EØS-land skal ansettes på samme vilkår som norske arbeidstakere, både når det gjelder lønn, oppsigelse, likestilling og arbeidsvern».

Eg ber om ei nærmare utdyping av dei kontrollmekanismane som Regjeringa vil setja i gang for å følgja opp dette.

Statsråd Morten Andreas Meyer [15:35:52]: Som jeg understreket i mitt første innlegg, er jeg opptatt av å styrke den delen av Arbeidstilsynet som skal følge spesielt med i forhold til konsekvensene av EU-utvidelsen.

Direktoratet for arbeidstilsynet har som såkalt samarbeidskontor ansvar for å informere om hvilke arbeids- og ansettelsesvilkår som kommer til anvendelse for utsendte arbeidstakere, og utvidelsen av EØS-avtalen vil kreve ytterligere innsats når det gjelder informasjon rettet mot de nye medlemslandenes virksomheter og arbeidstakere som kan tenke seg å komme til Norge. I tillegg vil det naturlig nok være behov for målrettet informasjon i Norge til norske arbeidsgivere og oppdragsgivere som benytter seg av utenlandske arbeidstakere eller tjenester.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [15:36:55]: Statsråden sa at det var behov for en «bedre avveining og bedre vurdering» av de forslag som er lagt fram av flertallet. Jeg konstaterer at det er bare fem uker igjen til 1. mai. Og når det gjelder partene i arbeidslivet, registrerer jeg at det i alle fall fra fagbevegelsens side er en sterk tilslutning til de fleste av de forslag som er lagt fram, og at det også fra bygg- og anleggsnæringen er tatt til orde for at det er behov for tiltak.

Blant de forslag som er tatt opp av flertallet i komiteen, og som representanten Sandal også viste til, er behovet for å få ryddigere forhold når det gjelder arbeidsformidling og arbeidsutleie. Under den høring som komiteen har hatt, uttalte konsernsjefen for et av landets største entreprenørfirmaer at en del av den virksomheten som her foregår, er rent kriminell. Er statsråden og Regjeringen enige i at det er behov for å etablere godkjennings- og kontrollordninger for selskaper som driver arbeidsformidling og arbeidsutleie?

Statsråd Morten Andreas Meyer [15:38:08]: Det er allerede i mitt departements budsjettproposisjon for 2002–2003 redegjort for inn- og utleiereglens innvirkning på arbeidsmarkedet, og Stortinget har sagt seg fornøyd med evalueringen i forbindelse med behandlingen av proposisjonen.

Eventuelle autorisasjonsordninger som innføres, må gjelde generelt for alle i bransjen, og det kan ikke innføres strengere regler eller vilkår for virksomheter som leier ut eller formidler arbeidskraft fra andre land i EØS-området. De fleste virksomhetene bruker kun norsk arbeidskraft, og dette skjer i ordnede former.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet kan ikke se at det er grunn til å fastsette bestemmelser vedrørende nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av formidlings- og utleievirksomheten før 1. mai 2004. Dersom utviklingen etter dette tidspunktet blir slik at det anses nødvendig å sette nye vilkår, vil det kunne gjøres i forskrift i et slikt omfang som situasjonen på området skulle tilsi.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Reidar Sandal (A) [15:39:34]: Landet vårt står overfor ei ny og krevjande oppgåve når EU blir utvida frå 1. mai i år. Det får òg klare følgjer for arbeidsmarknaden i EØS-landa. Med dette som bakgrunn er Regjeringa pålagd å fremme sak om kva konsekvensar overgangen til fri arbeidsmarknad vil få, og kva for tiltak som bør setjast i verk.

Regjeringa har hatt svært lågt tempo i behandlinga av dette viktige saksfeltet. Dessutan er det komme svært få forslag som kan vere med på å løyse dei utfordringane som landet vårt vil møte om kort tid.

Det må førast ein offensiv politikk frå norsk side når EU-utvidinga blir ein realitet om knapt ein og ein halv månad. Det er eit paradoks at Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet blei ståande åleine under behandlinga i kommunalkomiteen om tiltak som bør setjast i verk. Eg vil kommentere nokre av forslaga som komitefleirtalet har lansert.

Arbeidstilsynet må få nok ressursar og nødvendige fullmakter til å gjere det arbeidet som trengst. Det vil f.eks. vere aktuelt å føre kontroll med arbeidstida og andre område som arbeidsmiljølova gir retningslinjer for, og det kan vere tale om standardar for bustad- og brakkeforhold.

Fleirtalet i komiteen legg også vekt på at det må vedtakast lovheimel som gir tillitsvalde rett til innsyn i løns- og arbeidsvilkår hos underentreprenørar. Ein slik praksis er aktuell i samband med tenesteleveransar, anbod og underentreprisar. Dersom ein slik praksis ikkje blir etablert, er det dessverre all grunn til å tru at utnytting av arbeidskraft frå EU-land vil florere. Vi meiner dessutan at tillitsvalde skal ha rett til drøfting når det er aktuelt med innleige og underentreprisar.

Erfaring tilseier dessverre at det er behov for ei restriktiv haldning overfor selskap som driv formidling og utleige av arbeidskraft. Det trengst ei ordning for kontroll, godkjenning og registrering av byrå som driv aktivitet på dette arbeidsfeltet.

I dag er det slik at arbeidsgivar har rapporteringsplikt om utanlandske arbeidstakarar innanfor bygg- og anleggsbransjen og oljeverksemda. Rapportering må skje innan 14 dagar etter at arbeidet har starta. Når utvidinga av EU no skal skje, meiner fleirtalet i komiteen at rapporteringsplikta må utvidast til å gjelde alle utanlandske arbeidstakarar innanfor alle bransjar.

Skal vilkåra på arbeidsmarknaden verke tilfredsstillande, må tilsynsstyresmaktene ha skikkelege vilkår å arbeide under. Arbeidstakarane må kunne legitimere seg,

og mannskapslistar og dokumentasjon av lønsforhold må kunne bli lagde fram. Derfor blir det konkret foreslått at slike tiltak skal setjast i verk omgåande. Andre viktige tiltak som bør innførast, er å utvide ordninga med regionale verneombod og å innføre bransjenormer. Det inneber at det blir fastsett krav til utlysing av anbod og inngåing av kontraktar, og at det dessutan blir sett krav til pre-kvalifisering. På den måten kan ein hindre at useriøse aktørar får kontraktar.

Komitefleirtalet meiner det er nødvendig å utarbeide ein handlingsplan for å motverke forskjellsbehandling og sosial dumping når det om kort tid blir større press utanfrå på den norske arbeidsmarknaden. Dersom ein slik offensiv ikkje blir sett i verk, er det stor fare for at bedrifter vil kvitte seg med norske tilsette og i staden leige inn billeg utanlandsk arbeidskraft.

Det er ein klar fare for at arbeidsgivarar vil utnytte borgarar frå dei nye EU-landa. Faren er størst når det gjeld løn for dei tilsette. På dette grunnlaget har fleirtalet i komiteen gått inn for at arbeidstakarane frå dei nye EU-landa skal ha løns- og arbeidsvilkår i samsvar med gjeldande tariffavtale eller det som er vanleg på same stad og innanfor same yrkesområde.

Eg har gjort greie for ei rekkje tiltak som det er fremma forslag om under behandlinga av saka i kommunalkomiteen. Det som er felles for dei mange tiltaka som er foreslåtte, er at regjeringspartia og Framstegspartiet avviser dei. Slikt må vekkje oppsikt. Arbeidarpartiet er med på å foreslå tiltak som skal gi arbeidstakarar frå dei nye EU-landa forsvarlege økonomiske og sosiale vilkår. Dessutan vil tiltaka som vi foreslår, skape orden på arbeidsplassen. Vi sikrar dermed at norske løns- og arbeidsvilkår ikkje blir underminerte.

Det er no mindre enn ein og ein halv månad til utvidinga i EU er ein realitet. Då er det all grunn til å rekne med at problema vil melde seg på mange norske arbeidsplassar og for mange utlendingar som søker arbeid i vårt land. Trass i dette faktumet har Regjeringa vore svært passiv. Ho hadde enno ikkje presentert for Stortinget sitt endelege forslag til tiltak då komiteen la fram si innstilling. Det er klart kritikkverdig.

Peter Skovholt Gitmark (H) [15:45:00]: 1. mai i år blir historisk. Den europeiske union går fra å være hovedsakelig en vesteuropeisk union til å bli en alleuropeisk union. Det er positivt for Norge, det er positivt for de nye medlemslandene, og det er positivt for hele Europa.

De underliggende skillelinjene i denne saken går i all hovedsak mellom dem som prinsipielt ønsker å begrense menneskers rett til bevegelse mellom land, og dem som mener at friest mulig bevegelse av mennesker er noe grunnleggende positivt. Høyre tilhører de siste.

Når det nå blir lagt opp til restriksjoner på bevegelsen av arbeidskraft til Norge fra de ti nye EU-landene, er det ikke fordi vi ønsker det, men av ren nødvendighet. Sverige var det siste EU-landet som varslet overgangsregler i forbindelse med EU-utvidelsen 1. mai i år. Det har medført, så vidt jeg vet, at det nå kun er Irland av EUs 15 medlemsland som står uten overgangsregler, eller som

ikke foreslår slike regler. Norge, som medlem av EØS, kan ikke ha et vesentlig forskjellig regelverk uten å kunne tiltrekke seg svært mange arbeidssøkere fra de nye EU-landene, eventuelt tiltrekke seg enkelte som er mer interessert i å ta del i våre velferdsordninger enn i å skape et bedre liv gjennom arbeid.

Spesielt våre velferdsordninger som dagpenger, sykepenger, uførepensjon, alderspensjon, kontantstøtte og barnetrygd er utsatt for misbruk. Jeg vil også påpeke at det forekommer misbruk av disse ordningene allerede i dag. Det vil på grunn av det høye kostnadsnivået i Norge være en særlig utfordring med eksport av velferdsordningene. Høyre er derfor tilfreds med at Regjeringen har iverksatt kontrolltiltak, ved bl.a. å styrke registerordningen og bedre informasjonsflyten mellom ulike offentlige instanser, og har lovet å følge situasjonen nøye. Norge er ikke tjent med at norske velferdsordninger eksporteres ut av landet og benyttes av mennesker som kun en kort periode har oppholdt seg i Norge.

EUs fundament er de fire friheter: fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og mennesker. Disse prinsippene har ført til høyere økonomisk vekst for medlemslandene, og har dermed bidratt til en høyere økonomisk velstand for landenes borgere. Det er derfor helt naturlig at andre land også ønsker medlemskap. EU-medlemskapet for de ti nye EU-landene vil utvilsomt være et viktig virkemiddel i deres nasjonale kamp mot fattigdom. Og en vet at friest mulig handel legger til rette for økonomisk vekst, mens isolasjon skaper økonomisk stagnasjon.

Norge vil i framtiden ha stor mangel på arbeidskraft. Denne mangelen kan medføre lavere økonomisk vekst og fare for at f.eks. viktige sektorer som eldreomsorgen og sykehusvesenet vil måtte klare seg med færre hender i arbeid. Arbeidsinnvandring er det eneste kortsiktige tiltak som kan hindre at det ikke blir antallet ansatte og hender i arbeid som blir en kritisk faktor.

Representanten Heikki Holmås har rett når han karakteriserer at det finnes sosiale problemer i arbeidsmarkedet i dag. Selv er jeg enig i beskrivelsen, men jeg er dypt uenig i løsningen. Representanten Per Sandberg karakteriserer forslagene fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet som å «sovjertifisere arbeidslivet». Jeg vil strekke meg så langt som til å si at enkelte av forslagene skaper økt rigiditet i arbeidsmarkedet. Og hvis en bruker Tyskland som eksempel, vet en at et lite fleksibelt arbeidsmarked over lang tid kan skape vedvarende høy arbeidsledighet – i hvert fall legge til rette for det.

Flere av forslagene fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil også virke byråkratiserende, ikke bare for det offentlige, men også for bedrifter. I kampen mot arbeidsledighet trenger vi et fleksibelt arbeidsmarked, men også et arbeidsmarked som samtidig er åpent og uten sosial dumping. Kampen mot arbeidsledighet trenger heller ikke byråkratiserende hindringer, hvor effekten av nye regler er høyst uviss.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi er da klare til å votere.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:19 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantane Magnhild Melveit Kleppa, Ola D. Gløtvold og Rune J. Skjælaaen om høve til arbeidsinntekt for uføretrygda – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 3 og 4, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra Magnhild Melveit Kleppa på vegne av Senterpartiet

Det voteses først over forslag nr. 5, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa legge til rette for arbeidskraft frå land i og utanfor EØS-området etter nærare avtale mellom partane i arbeidslivet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteses over forslagene nr. 3 og 4, fra Fremskrittspartiet.

Jan Simonsen (uav) (fra salen): Jeg ber om at man splitter opp forslagene.

Presidenten: Det kan vi gjøre.

Det voteses over forslag nr. 3. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i proposisjon komme tilbake med forslag som legger til grunn videreføring av alle dagens gjeldende restriksjoner på arbeidsinnvandring og innreise for borgere fra de nye EU-medlemslandene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.57.42)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 4. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å umiddelbart iverksette en bred gjennomgang av alle velferdsordninger, med sikte på å sikre den mot misbruk fra utenlandske arbeidstakere, og at dette gjøres innenfor den avgrensede perioden landet fortsatt har suverenitet til å bestemme sin egen innvandringspolitikk.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.58.02)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa gi opning for å søkje om arbeidsløyve frå Noreg for personar som etter nærare kriteriar anten har opphalde seg i Noreg eller på annan måte har tilknytning til landet og som er heimhøyrande i land utanfor EØS-området.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gi EØS-borgere samme rett til norskopplæring som andre utenlandske statsborgere med arbeids- og oppholdstillatelse i Norge.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 81 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.58.23)

Komiteen hadde innstillet:

I

St.meld. nr. 19 (2003-2004) Et velfungerende arbeidsmarked, kapittel 5 EØS-utvidelsen og arbeidsinnvandring – vedlegges protokollen.

II

Dokument nr. 8:12 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Karin Andersen om tiltak for å fjerne sosial dumping i arbeidslivet – vedlegges protokollen.

III

Dokument nr. 8:14 (2003-2004) – forslag frå stortingsrepresentantane Magnhild Meltveit Kleppa og Ås-laug Haga om endringar i utlendingslovgevinga – vedlegges protokollen.

IV

Dokument nr. 8:24 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Haakon Blankenborg, Signe Øye, Sigvald Oppebøen Hansen og Karl Eirik Schjøtt-Pedersen om tiltak og virkemidler for å hindre forskjellsbehandling og sosial dumping ved utvidelsen av EØS-området – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

V

Stortinget ber Regjeringen i samråd med berørte bransjer foreta nødvendige forenklinger i prosedyrene for tilsetting av sesongarbeidskraft til landbruket og grøntsektoren for sommeren 2004.

Presidenten: Presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 38 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.58.59)

Videre var innstillet:

VI

Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til tiltak i tråd med merknadene fra komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, i Innst. S. nr. 149 (2003-2004).

Presidenten: Presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.59.28)

S a k n r . 3

Referat

- (153) Bruksrettskonsesjon for vassfalla i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget (St.prp. nr. 46 (2003-2004))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
- (154) Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon (St.meld. nr. 25 (2003-2004))
- (155) Søskenmoderasjon i foreldrebetalingen m.m. (St.meld. nr. 28 (2003-2004))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
- (156) Samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 154/2003 av 7. november 2003 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om betalinger på tvers av landegrensene i euro (euroforordningen) (St.prp. nr. 44 (2003-2004))
Enst.: Sendes finanskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

5. (157) Forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal, Heidi Grande Røys og Audun Bjørlo Lysbakken om tiltak mot arbeidsledighet (Dokument nr. 8:51 (2003-2004))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
6. (158) Den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005-2008 (St.prp. nr. 42 (2003-2004))
Enst.: Sendes forsvarskomiteen.
7. (159) Samtykke til deltaking i ei avgjerd i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av eit fleirårig program for ei effektiv integrering av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i utdannings- og opplæringsystema i Europa (e-læringsprogrammet) (St.prp. nr. 45 (2003-2004))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
8. (160) Forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Audun Bjørlo Lysbakken, Magnhild Meltevit Kleppa og Rune J. Skjælaaen om tiltak for barn som har sittet lenge i mottak (Dokument nr. 8:50 (2003-2004))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
9. (161) Statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. juli 2003 til 31. desember 2003
10. (162) Riksrevisjonens undersøkelse av kjøp og bruk av konsulenttjenester i staten (Dokument nr. 3:8 (2003-2004))
11. (163) Riksrevisjonens undersøkelse av handlingsplanen for eldreomsorgen (Dokument nr. 3:9 (2003-2004))
Enst.: Nr. 9–11 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
12. (164) Norsk sjøpattedyrpolitikk (St.meld. nr. 27 (2003-2004))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
13. (165) Nasjonal transportplan 2006-2015 (St.meld. nr. 24 (2003-2004))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.
14. (166) Endring av bevilgningene på statsbudsjettet for 2004 for å dekke utgifter til strakstiltak for å redusere skadevirkninger av en muligens pandemisk influensa (St.prp. nr. 43 (2003-2004))
Enst.: Sendes sosialkomiteen.

Møtet hevet kl. 16.05.
